

TA DOKUMENT PREDSTAVLJA **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV, IN JE NAMENJEN ZGOLJ ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE. NJEGOVE VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA **SEPTEMBER 2017**

povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, priporočila in mnenja, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 10. 10. 2017

Končna redakcija: 10. 10. 2017

Pripravili: Ilinka Todorovski in Anja Nab Huš

Poudarki v odzivih in odgovorih ter priporočila za september 2017

Po številu so izstopali protesti razočaranih gledalcev, ki so pričakovali, da bodo evropsko košarkarsko prvenstvo lahko spremljali na TV Slovenija.

Veliko je bilo odzivov zaradi TV-soočenj pred referendumom o drugem tiru (število sodelujočih in incident v zadnji oddaji).

V obeh zadevah je varuhinja napisala mnenje.

Nadaljuje se nejevolja uporabnikov MMC zaradi objav posameznih komentarjev ali omejitve pravice do komentiranja kršiteljem pravil.

Vsebinsko podrobneje je varuhinja obravnavala pritožbo poslušalca Radia Slovenija – programa Ars, ki protestira zaradi objave skeptičnega stališča glede vzrokov podnebnih sprememb. V zadevi je podala več mnenj in priporočilo.

Metodološka pojasnila: Od 1. januarja 2017 se pri vodenju dnevnika odzivov upošteva dejanska organizacija RTV Slovenija (programsko-produkcijske enote, organizacijske enote, uredniško-produkcijske enote, vodstvo, programski svet itd.). V poročilu se gledalce, poslušalce, bralce in druge uporabnike RTV podpisuje z začetnicami, razen v primerih uradnih dopisov. V statistiko odzivov se všttevajo vsi pisni ali ustni odzivi, zabeleženi v delovodniku, medtem ko je v mesečnem poročilu objavljen izbor.

KAZALO

TELEVIZIJA SLOVENIJA.....	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM	5
Incident med oddajo Referendum 2017	5
Neobvladljivo soočenje v prepolnem studiu	6
Samopredstavitve kandidatov.....	8
Vstala Primorska v Tedniku	9
Kdaj bo gost Kučan?	10
Tarča o Zvonovih: zahteva za demanti	10
Tarča preveč senzacionalistična?	11
Odmevi: manj voditeljevih mnenj, prosim	12
Košarkarska tekma in alkohol.....	13
Odmevi: vedno isti gosti?	14
Preskromno o zadevi NLB – Iran.....	14
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM.....	15
Ponovitve Pričevalcev in Spominov	15
Studio Kriškraš in prikazovanje živali.....	15
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	17
Ukinitve oddaje Aritmija?	17
Živali v oddaji Čez planke.....	18
IV. ŠPORTNI PROGRAM	20
Zakaj TV Slovenija ni prenašala evropskega košarkarskega prvenstva?	20
Prenos sprejema košarkarjev	23
Balinarji v svetovnem vrhu, ne pa tudi na TV.....	23
(Upokojeni) športni komentator	24
V. PROGRAM PLUS	24
Glasba v pogovornih oddajah.....	24
Postržjača	25
Dobro Dobro jutro	26
VI. SPLOŠNO	26
Oglasi: že, že, če morajo biti, ampak koliko?	26
Ponovitve: sredi dneva »dober večer«.....	27
RADIO SLOVENIJA	28
I. RADIO PRVI	28

Kdo je prvi priznal samostojno Slovenijo?	28
Poročanje o zadevi NLB – Iran	28
Radijski ringaraja in spoštovanje mladih	29
II. VAL 202	29
Odziv na zapisanje Zapise iz močvirja	29
Prezrto balinanje?	30
III. PROGRAM ARS	30
Himna na Arsu	30
Znova tikanje	30
»Antipodnebna korupcija“	31
IV. SPLOŠNO	32
Glasbeni arhiv: zakladnica ali skrivalnica?	32
MMC	33
I. VSEBINA	33
Odlično pokrivanje košarke na MMC	33
Komentiranje na spletnem mestu rtvslo.si	34
Najprej neprimerno, potem primerno?	36
Če uporabnik vabi k spletni igri	37
Napaki na straneh teleteksta	37
RTV SLOVENIJA	38
I. JEZIKOVNA KULTURA	38
Površnosti in spodrsaljaji v oddaji Dobro jutro	38
II. RTV PRISPEVEK	40
III. TEHNIČNE ZADEVE	40
Pravica do brezplačnega signala	40
IV. RTV – SPLOŠNO	41
Poročanje o napovedanih predsedniških kandidatih	41
V. PROGRAMSKI SVET	42
Prispevek v oddaji Studio City	42
VI. VARUHINJA	43
Slovenščina v jazzovskih oddajah na Arsu, nadaljevanje	43
Jadrarno letalstvo, nadaljevanje	43
Zavrnitve obravnave	43

VII. VARUHINJI V VEDNOST	43
Verske vsebine na Radiu Slovenija v PPN 2018	43
Odmevi: (ne)naklonjenost voditelja?	44
O meteorologiji preveč po domače	45
Protest, referendum	45
PRILOGI	46
Priloga št. 1: “Antipodnebna korupcija”	46
Priloga št. 2: Slovenščina v jazzovskih oddajah, nadaljevanje	50
STATISTIKA ODZIVOV	51

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Incident med oddajo Referendum 2017

Več gledalcev jeanimalo, kaj se je dogajalo med oddajo Referendum 2017, ko je eden od sodelujočih zaradi motenja poteka soočenja moral zapustiti studio. Spraševali so, ali se je zgodil pretep oz. ali je varnostnik obračunal s sodelujočim, saj gledalci prenosa v živo tega niso videli. Posnetek kamere, ki je spremljala dogajanje v ozadju, je bil objavljen naslednji dan na spletnem mestu rtvslo.si.

“Na koncu je bila oddaja predčasno prekinjena, pred tem pa sem slišal vzklik sodelujočega v oddaji: "Pa ne smete ga pretepati!"

Prvo vam moram sporočiti, da mi je zelo žal, da nisem imel priložnosti slišati sklepnih misli sodelujočih v oddaji še posebej zato, ker se mi odločitev za ali proti na referendumu zdi zelo pomembna. Ali še bodo gostje dobili priložnost za predstavitev svojih stališč pred referendumom?

Kot drugo pa me zanima ali so se varnostniki RTV-ja res znesli nad gostom oddaje Referendum 2017? Po mojem mnenju je pretep v taki ustanovi nedopusten.” (M. T.)

“... kaj se je dogajalo na soočenju zadnje minute, ko so fizično odstranili g. Kozjeka iz studia? Kamere seveda niso pokazale, kaj se dogaja. Slišalo se je vpitje v ozadju.” (S. L.)

“Na zadnjem soočenju, ki je spominjal na O.K.Koral, ko so dobro oborožene vladne strukture obračunale s fračami protestnikov, je izstopila Vilijeva iztrošenost, saj s floskulami ne moreš nasprotovati dejstvu, zgrozil pa je zaključek, ko so varnostniki fizično obračunali z Egidij Kozjakom.

Nacionalka sporoča: Če boš govoril o stvareh, ki nam niso povšeči, te lahko tudi pretepemo. (...)

Sramota za RTV SLO in za Narod, saj se zavoljo incidenta nihče ni opravičil, čeprav je zmrznjeno stanje v studiju, po udarcih, trajalo kar nekaj minut.

Poslej pri nas ni več medijev, so le še represivna orodja proti levim, desnim, sredinskim in neopredeljenim.” (A. J.)

Gledalcem je bilo posredovano pojasnilo urednice oddaje in vodje referendumskega projekta v Informativnem programu TV Slovenija **Nataše Rijavec Bartha**.

»Ob koncu sinočnjega soočenja pred referendumom o zakonu o drugem tiru je prišlo do incidenta, ker udeleženec soočenja Egidij Kozjek kot predstavnik uradno prijavljenega organizatorja referendumske kampanje Stranke enakopravnih dežel ni spoštoval pravil, ki smo jih udeležencem jasno predstavili pred samo oddajo in jih je na začetku oddaje še enkrat ponovila tudi voditeljica: da bodo v primeru nevsebinskih odgovorov, žaljivega ali sovražnega govora najprej opozorjeni, v primeru onemogočanja normalnega poteka oddaje pa bodo morali zapustiti studio. Egidij Kozjek ni upošteval opozoril voditeljice, v nadaljevanju pa je motil normalen potek oddaje, z dvigovanjem glasu, metanjem in trganjem papirjev, približevanjem voditeljici, zato so ga varnostniki morali pospremiti iz studia, pri čemer se je upiral. Varnostniki so pri tem ravnali strokovno, kar je potrdila tudi

policija, ki smo jo takoj po incidentu poklicali in si je tudi pogledala posnetke s kamer, ki niso bile v neposrednem prenosu. Tako da ne držijo besede enega od udeležencev soočenja, da so varnostniki Kozjeka pretepli. Ne držijo tudi navedbe, da se je oddaja zaključila predčasno, nasprotno, oddaja je trajala predvidenih 105 minut. Naj ob tem še poudarimo, da skladno z veljavno zakonodajo in pravili RTV Slovenija omogoča predstavitev mnenj o referendumskem vprašanju vsem uradno prijavljenim organizatorjem kampanje, ki za to izrazijo interes in si gostov ne izbira sama. Pri tem mora vsem zagotoviti enake tehnične pogoje. Ker sinočnji incident ni bil prvi incident, ki se je zgodil na javni RTV in tudi zaradi tega, ker se število uradno prijavljenih organizatorjev kampanje iz referendum v referendum povečuje, bo po zaključku te kampanje nujen razmislek in apel na odločujoče, da se veljavno zakonodajo spremeni tako, da bo tudi javnemu servisu omogočila pripravo oddaj, skladno s profesionalnimi standardi, volivcem pa z vsebinskimi razpravami olajšala odločitve.«

Neobvladljivo soočenje v prepolnem studiu

Več gledalcev jeanimalo, zakaj je bilo na soočenje Referendum 2017 povabljenih toliko gostov. Nekateri so javni televiziji ob tem očitali, da ni poskrbela, da bi bila javnost, tudi zaradi zasedbe na soočenju, pred odločanjem na referendumu dobro obveščena.

“Oddaja je bila dobro zastavljena, vendar je bila sestava gostov tako na strani za kot na strani proti obupna. Do polovice je bila oddaja še kar znosna, v drugi polovici pa čisti obup. Erika se je mučila in usmerjala, na najenem mestu bi oddajo v drugi polovici prekinila, ker je bila za nas gledalce žaljiva, neznosna in poslušati kdo laže, krade... smehljajoče goste/gostje, ki napenjajo majice "za otroke gre", nekdo šari s časopisom.. nekdo zeha, ja res kultura in spoštovanje gledalcev na nivoju. Sicer imamo gumb za izključitev, vendar se vprašam zakaj?

Pohvala gre Eriki in ekipi RTV, ki je zdržala v tem studiju, morda več odločnosti v prihodnje in zagroziti gostom, če se ne bodo vedli primerno "pognati" iz studija. Nimam namena ne žaliti, ampak če gre čez mejo okusa je preveč. Za naslednjič pa oddaje, ki so žaljive za gledalce prekiniti, bo manj škode.” (V. K.)

“Poznavalci namreč vemo, da do tega ne bi prišlo vkolikor:

- bi oddajo vodila izkušena in modra voditeljica /recimo kot je prvo: V. Petrovčič)
- organizator ne bi potrdil povabila za Ljudi, ki Etra niso vajeni
- režija z Voditejico ne bi pripomogli do tolikšnega razgretja gosta” (A. J.)

“Kakšne kriterije je izbrala javna tv za soočenje? Denar - (le) 25 evrov!!!

Torej, namesto vsebinske razprave, je prišlo do promocije idej, oseb, skupin, strank, ki sploh niso sodelovale pri zbiranju podpisov (ZL, ...) ali celo problema sploh ne poznajo!” (I. P. Ž.)

Po telefonu:

A. G.: Spoštuje delo novinarjev, misli, da bi morali gospodom povedati, da referendum ni stvar afnanja v studiu, ampak vlade in državnih institucij; to je gospodarska tema, naj se pristojni odločijo o projektu, če bi bilo z njim v realnosti kaj narobe, naj pa ukrepajo ustrezni organi, če bo treba; o gostih naj odločajo novinarji, ne pa da se ljudje prihajajo promovirati na TV.

B.: Še v času komunizma ni bilo tako hudo kot v oddaji o referendumu, kjer je voditeljica rezala in ustavljala vse govorce, jim jemala besedo, nihče ni mogel nič povedati, ali ste kdaj gledali kultivirane avstrijske politične debate, tam se usedejo, predebatirajo, tu pa kot v vojski ena-dve-tri.

J. K.: Tale Tarče je bila grozna, ko so tisti ZA govorili po minuto in pol, tisti proti pa po pol minute, to ni pošteno. Ko nekoga povabiš domov, mu ponudiš, da sede in mu postrežeš s kozarcem vode. V vaših oddajah ljudje stojijo. Po pol ure in več. Kje ste pobrali to navado! To že ni slovenska navada! To je sramotno in nevljudno.

J. U.: Protestiram. Voditeljica bi moral zagotoviti več časa nasprotnikom koncepta, ne razume, kaj so tam delali tako imenovani nevtralni, kdo je pa še to videl. Na koncu ni nihče nič zvedel; nujno je treba vedeti, da ima vlada denar za oglase in propagando, medtem ko imajo nasprotniki le nekaj minut na TV, pa še »krjavljki« so prišli sedet v studio, ki o temi pojma nimajo. Nihče ne more biti zadovoljen. Če bi jih vsaj drugače razdelili, škoda, ker niste izžrebali dveh skupin za soočenje

Varuhinja je v telefonskih pogovorih pojasnjevala, kakšna pravila veljajo za RTV Slovenija v času volilnih in referendumskih kampanj. Pisni odgovori:

“Pomembno je povedati, da v času volilnih in referendumskih kampanj za RTV Slovenija veljajo posebna zakonska pravila, po katerih je treba vsem kandidatom oz. strankam na volitvah ter vsem organizatorjem kampanje na referendumih v radijskih in televizijskih programih zagotoviti enake tehnične možnosti in enak programski čas. V konkretnem primeru to pomeni, da sodelujoči v referendumski oddaji niso bili izbor uredništva, ampak vsi tisti, ki so se v skladu z zakonom priglasili kot "organizatorji kampanje" in izrazili interes za sodelovanje v TV-oddaji.

Letos je bilo takšnih organizatorjev kampanje 32, nacionalna RTV je vsem morala dati enake možnosti. Z enakostjo seveda ni nič narobe. Nasprotno, za demokratično debato ter odgovorno odločanje in participiranje v družbenih procesih je nujno slišati veliko različnih glasov.

Težava pa je, ker se od referenduma do referenduma število "organizatorjev kampanje" povečuje, ker se za "organizatorje kampanje" pri ustreznih inštitucijah priglasijo tudi tisti, ki vsebinsko ne morejo bistveno prispevati k razumevanju tematike, ali je celo sploh ne poznajo, za katere se zdi, da prihajajo v nacionalne studije po svojih pet minut TV-slave..., zaradi česar **smo prišli do absurdne situacije, ko javna RTV - s tem ko spoštuje zakon - ne more izpolniti javnega poslanstva, to pa je jasno in razumljivo razgrniti argumente ZA in PROTI, v odprti, demokratični, strpni in strokovni razpravi.**

S to zadrego sem se sama srečevala kot urednica in vodja volilnih in referendumskih projektov, s to zadrego se zdaj srečujejo drugi ustvarjalci vsebin na radijskih in TV-programih. Ne znam si predstavljati, kako kakovostno predstaviti vsebine, če je voditelj dolžan vse sodelujoče, ne glede na kvalificiranost za neko temo, obravnavati popolnoma enako, ko je bolj kot vsebina pomembna štoparica, ki govorcem meri čas. Ali pa grožnja, da bodo odstranjeni, če bodo motili potek oddaje.

Zato zelo podpiram mnenje urednice letošnjega volilnega projekta na TV Slovenija Nataše Rijavec Bartha, da "bo po zaključku te kampanje nujen razmislek in apel na

odločujoče, da se veljavno zakonodajo spremeni tako, da bo tudi javnemu servisu omogočila pripravo oddaj, skladno s profesionalnimi standardi, volivcem pa z vsebinskimi razpravami olajšala odločitve.« In obenem upam, da se bo v zvezi s tem tudi res nekaj storilo in premaknilo.»

Gledalca **A. J.** pojasnilo ni prepričalo.

“Strokovno mnenje, ki se glasi, da je strokovnjakinja (naj si bo čistilec, organizator, urednica ali novinarka) za TV odločila, da kandidat ni primeren za pred kamero, se da braniti na sodišču po vseh aktih, ki ste jih naštevali. In tega kandidata se je dalo razbrati pred začetkom! Ni ga opila le kamera (ki zadane bolj od kokaina, zato se je je treba varovati in pred njo svariti), opit je že prišel. Vkolikor bi presenetil, kar Ta ni, se ga izkušenj, moder voditelj loti z gosti. Pod vodstvom Voditelja (ali takšne Nje), mu tako vzamejo moč soudeleženi!!! ne Varnostniki! Vi ste z vašim načinom razmišljanja pridobili Sodbo, ki jo boste izgubili, ker ste se izogibali sodbi, ki bi jo dobili.

Pripravljeni ste in oboroženi za sodišča, v vseh pisanjih pa se niti z namigom niste opravičili GLEDALCEM za Incident, ki se je zgodil in jih je razburil vas pa ne zapusti prav kmalu.

Tudi zato Drage moje Spoštovane, vztrajam pri trditvi, da niste Medij, ampak sistemsko trobilo. Akopak ste umrli zadnji, Žalost ni manjša.”

Samopredstavitve kandidatov

V času predreferendumske kampanje se je **A. M.** pritožil nad terminom predvajanja samopredstavitve kandidatov.

“Ne vem kdo je odgovoren za potek oz. časovno razporeditev oddaj, ki se nanašajo na tekočo referendumsko kampanjo. Spomnim se protestov (tudi z naše strani), ko je bil sklop TV oddaj pod oznako (minuta za) samopredstavitve umeščen na tretji parlamentarni program v nočni čas ob ca 23 uri. V mislih imam zadnji, tako imenovani družinski referendum.

Gledanost je v tem nočnem času nizka. Zakaj toliko truda - tudi z vaše strani - da so se predstavitve posnele, videlo pa jih je le malo gledalcev. Na "tretjem" tudi ni moglo najti napovednika kdo in kdaj bo posamezna predstavitev predvajana.

Včasih so se le-te predvajale v veliko bolj gledanem času - tik pred večernim Dnevnikom. Ali so v uredništvu odločili za ta termin na "tretjem" namenoma, prav zaradi manjše gledanosti, se ne bi na tem mestu spuščal. Niti v to ali je vodstvo parlamenta namenoma kampanjo umestilo v avgustovski čas in jih ni hotelo združiti s predsedniškimi volitvami, da bi bil kvorum manjši.

Vsekakor čas, ki je bil za samopredstavitve namenjen (v imenovanem predhodnem referendumu) ni bil primeren.

Oprostite za sugestijo, da se samopredstavitve zopet predvajajo v času pred oz. takoj po Dnevniku - tako kot včasih. Za ta korak bodo nenazadnje hvaležni tudi gledalci. Končno je kampanja namenjena njim.”

Iz odgovora **varuhinje**:

“Kot varuhinja vam lahko odgovorim le, da oblikovanje programske sheme in format spremljanja posameznih dogodkov nista v moji pristojnosti, in da se o vsebinah, ki še niso bile predvajane, načeloma ne smem izrekati. Oblikovanje TV-sheme je v izključni

pristojnosti vodstva Televizije Slovenija, načrt in pravila spremljanja dogodkov, kakršen je referendum, pa pripravi pristojno odgovorno uredništvo, torej uredništvo Informativnega programa, v dogovoru z vodstvom in seveda na podlagi zakona. Pravila so tudi javno objavljena.

Kot nekdanja vodja tovrstnih projektov lahko na podlagi izkušenj zapišem, da so volilni in referendumski projekti vedno izjemno velik novinarski in uredniški zalogaj, da je težko ustreči vsem pričakovanjem in interesom in da zares veliko število organizatorjev kampanj, političnih strank ter županskih in predsedniških kandidatov lahko pomeni neobvladljiv izziv, saj bi bilo potrebnega neskončno časa, da bi predstavili vse in vsakogar in v slehernem odtenku. **Ob tem gledalci – zlasti ob referendumskih zadevah – izražajo željo, da bi dobili čim več jasnih in nedvoumnih, po možnosti shematskih informacij za ali proti, ki pa se ob obilici in včasih že kar kakofoniji sporočil (ob tolikšnem številu organizatorjev) zlahka izgubijo in zameglijo.**

Ob vsakem takšnem projektu smo si zastavljali vprašanje, **kako naj javna RTV zadovoljni javni interes, in ali je res najboljša pot »odprtje minutaž za vse, in naj vsak pove, kar želi«, ali pa imajo uredniki in novinarji vendarle tudi v teh projektih primarno vlogo podajati in analizirati dejstva tako, da si javnost na njihovi podlagi ustvari čim boljše predstav o tematiki.**

To je, kot razumete, samo moje razmišljanje, ki pa seveda ne vpliva na odločitve pristojnih o objavljanju in umestitvi samopredstavitev.”

Referendum, mnenje varuhinje: Odzivi kažejo, da številni gledalci niso vedeli in razumeli, zakaj je v studiu TV Slovenija toliko sodelujočih v referendumski razpravi ter kakšnim zakonskim določbam in poklicnim pravilom je zavezana RTV Slovenija v referendumski in volilni kampanji. Pričakovanje, da javnost o tem dovolj ve (iz dosedanje prakse), se je izkazalo za neutemeljeno. Čeprav voditelji soočenj (tudi v radijskih oddajah) uvodoma na kratko povedo, kdo je bil povabljen in zakaj, bi bilo v prihodnje smiselno v pojasnjevanje pravil vložiti dodaten napor ter za seznanjanje javnosti uporabiti vse RTV-kanale. Menim tudi, da bi bilo smiselno na strokovni ravni utemeljiti, zakaj takšno sledenje zakonskim določilom v referendumski kampanji lahko v praksi privede do absurda, ko javni medijski servis ne more zadovoljiti javnega interesa in vsebin podajati tako, kot predvidevajo programski standardi RTV Slovenija, in sicer, da občinstvu pomaga odgovorno sodelovati v državljanskem življenju, odločati o skupnih zadevah in se zavedati pomena in posledic svoje odločitve. Menim, da bi bilo na podlagi strokovne utemeljitve smiselno predlagati ustrezno spremembo zakonskih določil oz. njihove razlage.

Vstala Primorska v Tedniku

Gledalka **A. J.** je pohvalila prispevek Jelene Aščič, Vstala Primorska, ki je bil v oddaji Tednik objavljen 18. septembra.

“Kar nekajkrat sem si ga ponavljala iz arhiva. Prispevek je kvaliteten, objektivni, opozorilen, preiskovalen, nepristranski ... Prav je, da današnja mladina ve, kako se je živelo v tistih časih, kaj pomeni fašizem in kaj pomeni to, da ne smeš govoriti materinega jezika. Prav to zadnje je tisto, kar je prav, da mediji znova in znova spominjate in opominjate.

Če že sodstvo, kljub domači in mednarodni pravni podlagi, ne zna preganjati sovražnega govora, ne dvomim v strokovnost osrednje medijske hiše, da ločuje sovražni govor od

preiskovalnega novinarstva in drugih informacij in opravlja to dejavnost, mediju primerno.”

Gledalko **J. T.** je prispevek Vstala Primorska zmotil; na podlagi osebne družinske zgodovine je menila, da je bil preveč poenostavljen.

“Zanima me, zakaj prispevka o zgodovini ne naredi kdo od vaših novinarskih kolegov, ki je po osnovni izobrazbi zgodovinar?

Kdo odgovarja za verodostojnost informacij v prispevkih?

Kakšne so sankcije, če novinar laže ali pa malomarno in netočno pripravi prispevek?”

Jelena Aščič, avtorica prispevka in voditeljica oddaje Tednik:

»Tema prispevka je vrnitev Primorske k matični domovini. V prispevku so bila navedena zgodovinska dejstva, podkrepljena z zemljevidi o spreminjanju mej, ustavljanju con A in B in Svobodnega tržaškega ozemlja, vključeni so bili tudi arhivski posnetki proslavljanja Primorcev ob priključitvi k Jugoslaviji leta 1947 in demonstracij Slovencev v Trstu, potem ko so ostali pod Italijo. Vse to je bilo prepleteno s pričevanji primorskih in zamejskih Slovencev, ki so odraščali v obdobju, ko je bil del Slovenije pod fašistično Italijo in so na lastni koži izkusili fašistično nasilje ter se med vojno borili v NOB in komentarji članov uglednih slovenskih in italijanskih organizacij o tedanjih in današnjih razmerah v družbi. Tematika vojnega in povojnega obdobja je seveda širša in večplastna, a kot rečeno, tema tega prispevka je bila vrnitev Primorske k matični domovini.«

Kdaj bo gost Kučan?

Gledalka **J. T.** je vprašala, kdaj bo TV Slovenija v goste povabila nekdanjega predsednika države Milana Kučana.

“...v nedeljo ga je izpostavil Boštjan M. Zupančič, pred tem Rado Pezdir...Pahor ga sicer skriva pod Stric iz ozadja... Saj ga ne omenjajo polpismene gospodinje, to so resni ljudje, najdite mi ljudi, ki lahko resno parirajo g. Zupančiču, ni jih veliko, na RTV pa nič.... Samo en osladen intervju na SLO 3 po Pezdirju... Resnično ogabno!”

Pisarna varuhinje:

“Glede nekdanjega predsednika države Milana Kučana, ki ga omenjate v elektronskem sporočilu, smo vam odgovarjali 19. 7., ko je pojasnilo prispevala odgovorna urednica Informativnega programa.” (Glej varuhinjino poročilo za julij, str. 16.)

Gledalkin odgovor na odgovor:

“ Res je zelo redko, da si na vaši TV SLO kdo drzne nedvoumno poimenovati nedotakljivega, zato sem vsakokrat znova vesela in polna pričakovanja, a bo končno prišlo do odziva! Še enkrat, gospod Zupančič ni "kar nekdo". ...

Sem pa razumela vsaj to, da tudi na povsem natančno postavljeno vprašanje odgovora ne dobim, da so moji odzivi neželeni...«

Tarča o Zvonovih: zahteva za demanti

Gledalec **F. J.** je varuhinji posredoval zahtevo za demanti, kot je zapisal, lažnih, napačnih in zavajajočih trditev v Tarči dne 7. 9. 2017. Tema oddaje je bila odgovornost za finančni zlom mariborske nadškofije.

»Cela oddaja je bila eno samo hujskanje in podpihovanje javnosti zoper cerkev in ustvarjanje negativnega javnega mnenja pred bližnjim sojenjem mariborskemu nadškofu. Namesto z dokazi pa nam je oddaja postregla z namigovanji, ugibanji, napačnimi sklepanji in lažnimi obtožbami. Do neke mere razumem pravico javnosti, vednar le do objektivne obveščenosti, razumem tudi potrebo medijev po senzacijah zaradi gledanosti, vendar mora biti vse skupaj v okviru nekih pravnih, moralnih in človeških vrednot. Potrebno je misliti tudi na prizadete ljudi, ki imajo družino, prijatelje, znance in jih lahko takšne obtožbe, posebno lažne, hudo prizadenejo. Spomnimo se samo primera iz bližnje preteklosti, ko je medijski linč poglaval človeka v smrt.«

Varuhinja je pojasnila, da je v skladu z Zakonom o medijih (6. oddelek, Pravica do popravka ali odgovora) pravi naslovnik za takšne zahteve odgovorni urednik. Pritožniku pa je posredovala odgovor, ki ga je v dogovoru z urednico **Natašo Rijavec Bartha** (v luči spoštovanja programskih standardov ter poklicnih meril in načel novinarske etike) pripravil novinar **Jure Brankovič**.

»Pri objavljenih davčnih podatkih F. J. ne gre za »ilegalno pridobljeno napoved«, kot zmotno navaja, temveč za javno objavljeno sodbo na spletu, na katero nas po zahtevi ZDIJZ usmerilo upravno sodišče. Tako smo citirali pravnomočno potrjene ugotovitve finančne uprave.

O goljufiji z zemljišči v Bosni in Hercegovini so govorili pred kamero bosanski tožilci, vodi se sodna preiskava pri nas in BiH. V nezakonito oškodovanje družbe, ki jo je vodil Ješovnik, so prepričani tudi preiskovalci, saj je bila gospodu Ješovniku že vročena obtožnica zaradi kaznivih dejanj, kar so potrdili tako na sodišču kot tožilstvu. Ob tem sta tudi stečajni upraviteljici vložili tako kazenske ovadbe kot odškodninske tožbe zoper Ješovnika. Zastopnik oškodovanih upnikov je tako v studiu pojasnjeval, da so vložili odškodninsko sodbo zoper omenjena gospoda v višini 150 tisoč evrov, ker je - kot ostali soobtoženi - drugo premoženje skril oziroma prenesel na druge. V tem kontekstu je voditeljica tudi vprašala, kako je lahko skril premoženje pred njimi, če je po ugotovitvah davčne uprave med letoma 2006 in 2007 potrošiti 1,9 milijona evrov.

F. J. oporeka tudi trditvi, da je v poslih izginilo »za vsaj pol milijarde evrov državnega denarja.« Podatek je, kot je predstavljeno v oddaji, izračunan na podlagi uradnih podatkov stečajnih upraviteljev, torej potrjenih terjatev upnikov, ki so v lasti države, in njihovem pričakovanem poplačilu glede na objavljene »Končne načrte prve splošne razdelitve«. Podatki so uradni in javno dostopni v Ajpesu. Govoriti o potencialni manjši izgubi pri morebitnem drugačnem načinu reševanja (če bi banke potencialno podaljšale kredite, kot navaja Ješovnik) je hipotetično in brezpredmetno. O načinu poplačila dolgov v insolventnih postopkih odločajo upniki, kar se je v konkretnem primeru tudi zgodilo.«

Pritožnik z odgovorom ni bil zadovoljen in je poslal dodatno pritožbo. Obravnava zadeve je v teku.

Tarča preveč senzacionalistična?

Gledalec **S. R.** se je pritožil nad načinom vodenja oddaje Tarča (voditeljica **Erika Žnidaršič**). Posebej ga je zmotila oddaja 14. septembra, ko je bila tema oddaje uresničevanje arbitražne razsodbe.

»Razlogi:

- oddajo vodi izrazito nespoštljivo do gostov
- spodbuja diskusije, ki ne vodijo nikamor
- izbira gostov je namenjena kregu brez razlogov
- vodenje zadnje oddaje pa izrazito škodila ugledu Slo. v očeh sosedov in drugih ki nas spremljajo(hrvati vsako našo neumnost v medijih izkoristijo za norčevanje)
- vodstvo rtv ,bi moralo ukrepati, kajti način kako se obravnava za državo pomembne teme, ki naj bi bile bolj ali manj v okviru tajnosti.

Vodstvo naj se ozre na televizije, ki se v taki vrsti oddaj ne ukvarjajo z senzacionalnostjo marveč s poštenim informiranjem javnosti.«

Nataša Rijavec Bartha, urednica oddaje Tarča:

»...gledalcu se zahvaljujem za njegovo mnenje, čeprav se z njim ne strinjam. Tema je bila zelo aktualna, saj se je istega dne, le nekaj dni po slovenskem, sestal še hrvaški politični vrh, zasedal naš odbor za zunanjo politiko, ki je že s sklicem dvignil veliko prahu, vlada je končevala prav v tem tednu začete obiske prebivalcev mejnih področij. Zato smo v oddajo povabili predstavnike slovenskega političnega vrha, vključili prebivalce, odzive hrvaške strani. Tarča je zasnovana kot polemična oddaja in so zato različna stališča zaželeni, stališča parlamentarnih strank pa so vsekakor relevantna. Relevantna je po mojem prepričanju tudi tema oddaje. Nenazadnje so podobno oddajo, z nekoliko drugačno sestavo, s predstavnikoma dveh strank, evropskih poslancev, analitikov, pripravili naši hrvaški kolegi dan pred Tarčo. Ne strinjam se tudi z oceno, da je bila voditeljica nespoštljiva in da je vodenje škodilo Sloveniji in tudi ne razumem, na podlagi kakšnih dejstev je gledalec prišel do takih zaključkov. Menim, da je bila oddaja pripravljena in vodena skladno s poklicnimi merili in standardi.«

Odmevi: manj voditeljevih mnenj, prosim

Gledalec **M. B.** je protestiral proti načinu vodenja voditelja Odmevov **Slavka Bobovnika**.

»... ne glede na gosta igra najpametnejšo osebo v studiu. Ne zanima me njegovo mnenje oz.celo sklepi, ampak mnenje gosta (kot v primeru g. Mirošića, ko je po njegovi zadnji besedi zaključil z sklepom, ki ni izhajal iz njegovih odgovorov). Za to ne potrebuje gosta, ce misli, da gledalce zanimajo njegova mnenja.«

Slavko Bobovnik, voditelj Odmevov:

»Že kakšnih 30 let vem, da nisem najpametnejši in nikoli gledalcem ne vsiljujem svojega mnenja. Če karikiram: še pri vremenski napovedi pazim, da ne rečem da bo vreme dobro ali slabo, ker je to pač stvar tega, ali vas pesti suša ali vam pridelki gnijejo zaradi preveč dežja.

Če pa številčni ali drugi podatki kažejo drugače, kot to interpretira nek sogovornik, ali če ta zaradi nekih svojih interesov celo napačno prikazuje obče znana dejstva, potem je moje delo, da to gledalcu povem. To ni moje mnenje, to so dejstva, tako kot je $2+2=4$, gledalec pa si bo na podlagi njih brez težav ustvaril lastno mnenje.

Pri g. Mirošiću 13. sep. pa nimam pojma, kaj vas je zmotilo. V zadnjem odgovoru je predstavil stališče Slovenije do arbitraže. Natanko takšno, kot smo ga slišali že nekajkrat doslej. Pet minut pred tem sva o arbitraži govorila z našo dopisnico iz Zagreba, ki je predstavila že nekajkrat slišano, nespremenjeno stališče Hrvaške do arbitraže. In na to se

je nanašal moj zaključek »PRAV. PREJ SVA SLIŠALA KOLEGICO IN ZDAJ VAS, NOBENE SPREMEMBE TOREJ NE PRI NAS IN NE PRI SOSEDIH. HVALA LEPA.«

Nobenega namiga torej, nobene insinuacije, nobenega nestrinjanja s sogovornikom, nobenega lastnega mnenja, nobenega mojega sklepa. Golo dejstvo: sosede NE priznavajo, mi se trudimo odločitev udejanjiti.

Če pa veste, da se je od razglasitve arbitraže pa do 13. septembra pri njenem dojemanju res karkoli spremenilo na slovenski ali hrvaški strani, nas prosim s tem seznanite. Gledalci, organi oblasti in mi vam bomo hvaležni.«

Gledalec se je voditelju zahvalil za pojasnilo in dodal:

»Pojasnjuje, da nimam možnosti (pravice?) od njegovega gosta, ki bi bil priznani ekonomist izvedeti, zakaj misli, da je $2+2=5$, ker bi mi on pojasnil, da je dejstvo, da je 4. Tudi od g. Mirošica, kot priznanega in cenjenega diplomata nisem izvedel, ali misli, da pri sosedih ni nič novega (ni novo samo priznavanje ali nepriznavanja sodbe AS). Za tak sklep ne potrebuje gosta kot je g.Mirošic.«

Košarkarska tekma in alkohol

Gledalka **M. P. O.** se je pritožila, ker je v Dnevniku, ob poročanju o uspehih slovenske košarkarske ekipe na evropskem prvenstvu, opazila alkohol, ki je bil omenjen tudi v oglašanju v živo.

»RTV ni odkupila pravic za prenose tekem košarkarske reprezentance, zato so uredniki osrednjega dnevnika namenjali veliko prostora dogajanju na prizorišču, kar je lepo in prav. Ni pa prav, da kamera sledi navijačem z alkoholnimi pijačami v roki, ali pa da poročevalka iz Maribora »reklamira« zastonjarske brizgance za navijače... Naša pivska kultura ni ustrezna in novinarji bi se morali izogibati navijačem z alkoholom v rokah ali takim, ki so že okajeni. Večkrat ob športnih dogodkih, posebej nogometnih, novinarji intervjuvajo ljudi s pijačo v roki, ali pa take, ki ga že imajo pod kapo. Zelo malo sem zasledila oddaj, ki bi enkrat pokazale, kakšne probleme pomeni zasvojenost z alkoholom, ki je legalna, trda droga in je z njo zasvojenih veliko preveč Slovencev.«

Urednica dnevnoinformativnih oddaj **Mojca Šetinc Pašek:**

»Zaradi tega, ker nismo imeli zakupljenih pravic, smo bili slikovno izjemno omejeni tudi v informativnem programu. Ker smo v glavnem imeli zgolj možnost poročati, kako na javnih mestih navijači spremljajo tekme, kar je bilo organizirano v lokalih, se seveda kakemu pivu na mizah v ozadju nismo mogli izogniti. Sicer pa v naših prispevkih v ospredju ni bila propaganda pitja alkohola, temveč navijači in njihovo spremljanje košarkarskih zmag. Kolegi v prispevkih niso objavljali pijancev.«

Iz odgovora **varuhinje:**

»Dodajam svoje opažanje, da bi bilo vendarle pretirano trditi, da so v vseh prispevkih prevladovali okajeni navijači, meni so se zdeli izjemno dobro razpoloženi in razposajeni in navijaško strastni in vneti. Prav tako menim, da RTV Slovenija v svojih programih problematiki alkoholizma namenja kar precej pozornosti, sama sem slišala in videla kar nekaj kakovostnih oddaj na to temo, kakor tudi opozoril, kakšne strahotne posledice ima lahko uživanje alkohola npr. pri voznikih motornih vozil.«

Odmevi: vedno isti gosti?

Gledalca **B. S.** je zanimalo, zakaj se v oddaji Odmevi kot gost pogosto pojavlja ekonomist Bogomir Kovač.

»Zanima me ali je Bogomir Kovač katerega sem imel priliko spoznati osebno (nič proti njemu) edini ekonomist v državi, da se ga vabi v Odmeve kot da bi bil zaposlen na RTV SLO? Ali ni dovolj, da živimo v ugrabljeni državi, v državi kjer se še pretvarjati ne znamo, da nekaj deluje, kot npr. sodstvo, zdravstvo itd. Dajmo malo uporabiti možgane in povabit tudi kakšnega "mladega" ekonomista, ki si bo lahko ustvaril družino pri 70ih ... Bi bilo fino.«

Jadranka Rebernik, odgovorna urednica Informativnega programa, TV Slovenija:

»O temah in gostih se pogovorimo na sestankih, ki jih imamo za pripravo dnevno informativnih oddaj, goste se izbira s premislekom, tudi zato, da se posamezniki ne pojavljajo večkrat v krajšem obdobju. Dr. Kovač je najbrž res eden tistih gostov, ki so bili v preteklosti velikokrat v našem studiu, je strokovnjak na svojem področju in se tudi rad odzove vabili. Nekateri drugi, ki jih tudi vabimo, pa ne pridejo, ne želijo nastopati in se izpostavljati. Vsekakor se uredniki trudijo najti tudi nove, manj znane strokovnjake, ki bi morda prinesli v debato tudi kakšne sveže poglede.«

Preskromno o zadevi NLB – Iran

Gledalec **J. L.** se je pritožil, ker ima občutek, da se RTV Slovenija izogiba poročanju o zadevi NLB-Iran, ki jo obravnava tudi parlamentarna komisija.

“V teh dneh je državni zbor obravnaval poročilo o pranju denarja v NLB (NLB - Iran). V dneh, ko je DZ obravnaval to poročilo v obeh osrednjih info. oddajah Dnevnik in Odmevi ni bilo moč zaslediti poročanja o tej zadevi niti stavka. Zakaj tako? Članek ste objavili šele v torek, ko je bilo glasovanje o poročilu.

Zakaj imam občutek, da se RTV izogiba obravnavi te zadeve? Novinarski prispevki so zgolj takrat ko je kakšna novinarska konferenca na to temo. Ali ima RTV omejeno število novinarjev - zakaj se omenjene zadeve ne raziskuje bolj podrobno? Ali je tako nepomembna?

Zadevo pranja denarja v NLB lahko primerjamo z afero patria. Ko je izbruhnila ta afera ni bilo dneva da nebi o tem poročali. Razlika je samo ta da so v afero pranja denarja povezana imena vrhov levice pri patriji pa desnice.

Prosim za pojasnilo zakaj takšen način obravnave zadeve NLB, ki bolj spominja na skrivanje novice kot pa informiranje javnosti!”

Dejan Ladika, urednik notranjepolitične redakcije, Informativni program, TV Slovenija:

»Tudi sam sem ocenil, da nam v minulem tednu tega dogodka v Državnem zboru ni uspelo pokriti, in da moramo v kratkem to nekako nadoknaditi, saj smo o zadevi sicer prvi in to izčrpno poročali ter delo preiskovalne komisije temeljito spremljamo že od njenega začetka, torej še preden je izbruhnila 'iranska afera'. Tej zadevi se nikakor ne izogibamo. Prejšnji teden so bili v ospredju zlati košarkarji, referendum o drugem tiru, uveljavitev arbitraže in diplomatsko preigravanje v OZN-u, nemške volitve ... skratka, z aktualnim dogajanjem je bil izjemno konkurenčen teden. Preiskavo zlorab v bančnem sistemu bomo vsekakor podrobno spremljali še naprej, ne glede na to, kdo je vpleten.«

Ker je pritožnik navajal "občutek, da se RTV izogiba obravnavi te zadeve", je varuhinja za pojasnilo zaprosila tudi odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija – odgovor je v poglavju **Radio Slovenija/Radio Prvi** (str. 28).

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Ponovitve Pričevalcev in Spominov

Gledalka **D.** je po telefonu spraševala, zakaj se oddaja Pričevalci, avtorja **Jožeta Možine**, »kar naprej ponavlja«, Spomini, avtorja **Janeza Lombergerja**, pa ne.

Zorica Miklič iz koordinacije TV-sporedov je sporočila, da se oddaje iz serije Pričevalci in Spomini ponavljajo enako, in sicer v stalnih terminih (nedelja na TV SLO3 ter sobota, ponedeljek in torek na TV Maribor). Vodja predvajanja programov **Mihaela Vrbec** je posredovala tudi podatke o ponovitvah zadnjih oddaj.

Premiera: TOR, 19.09., I. spored TVS ob 23.10, Spomini: Magda Lovec; Ponovitve:

SOBOTA, 23.09.2017, TV Maribor ob 13:45

NEDELJA, 24.09.2017, III. spored TVS ob 09:05

PONEDELJEK, 25.09.2017, TV Maribor ob 20:00

TOREK, 26.09.2017, TV Maribor ob 13:30

Premiera: TOR, 12.09., I. spored TVS ob 23.10, Pričevalci: Anica in Alojz Markič; Ponovitve:

SOBOTA, 16.09.2017, TV Maribor ob 13:50

NEDELJA, 17.09.2017, III. spored TVS ob 09:05

PONEDELJEK, 18.09.2017, TV Maribor ob 20:00

TOREK, 19.09.2017, TV Maribor ob 13:35

Sicer je bilo tudi septembra več odzivov na oddaji Spomini in Pričevalci. Po telefonu je imel gledalec **M V.** pripombo glede oddaje Pričevalci, menil je, da gredo v eter neresnice, ki jih nihče ne popravi. Gledalec **D.** pa je obe oddaji »zelo zelo pohvalil, vsaka čast.«

Studio Kriškraš in prikazovanje živali

Gledalko **B. G.** je zmotil prikaz živali v oddaji Studio Kriškraš z naslovom Skrb za živali, ki je bila na sporedu 25. julija (ponovitev oddaje). Gledalka meni, da skrb za živali ni bila »korektno prikazana« in je podala pobudo, da se to v prihodnosti spremeni. Ustvarjalcem oddaje je priporočila uporabo pravih virov in posvetovanje s strokovnjaki. Pritožbo je opremila s fotografijami. Gledalka je podobno pritožbo podala tudi v zvezi z oddajo Čez planke (glej str. 18).

»Prvi prispevek v oddaji se je nanašal na skrb za akvarijske ribe. Akvarij, prikazan v oddaji, pa žal ne ustreza temu imenu, saj ni primeren za akvarijske ribe. Je premajhen, iz neustreznega materiala - akvarij mora biti steklen, ne plastičen, mora pa imeti ravne stene, ne ukrivljenih, zaradi njih dobivajo ribe popačeno sliko, kar jih spravlja v stres. Ker gre za majhno količino vode, je vprašljiva filtracija vode in s tem prisotnost kisika v vodi. (...)

V nadaljevanju je bila prikazana skrb za "potepuške" mačke. Gre za laični termin, ki je neustrezen. Te mačke se ne potepajo, kar ima pomen prostovoljnosti, ampak so zavržene. To so pogosto bivše hišne mačke, ki so se jih ljudje naveličali, oziroma iz različnih razlogov zavrgli, ne da bi jim poiskali nove domove. (...) Hranjenje prostoživečih mačk mora biti ustrezno. Iz fotografije 2 je razvidno, da hranjenje v oddaji ni bilo takšno. Kravje mleko ni ustrezna hrana za mačke, saj jim ne daje nobenih pomembnih hranil, velik delež mačk pa mleka zaradi laktozne intolerance ne prenaša dobro, jim povzroča drisko, ki je za prostoživeče mačke pogosto lahko usodna, kar se žal zaradi neznanja ljudi predvsem na podeželju večkrat dogaja. (...)

Pes v oddaji je bil privezan na verigo (fotografija 3), ki je v marsikateri državi že prepovedana, povrh je bila ta veriga po naši zakonodaji prekratka. Uta je bila povsem neustrezna - nekaj skupaj zbitih lat še ne zasluži takšnega imena, zagotovo pa ne s salonitkami na strehi. (...) Na sprehod je psa peljala punčka - vsak kinolog, pa tudi vsak človek z zdravo pametjo bo odsvetoval, da otrok sprehaja psa, kaj šele večjega psa. Lastnik mora psa obvladati z znanjem, pa tudi s fizično močjo, če pride do nepredvidenih situacij (pok petarde ipd.), pri katerih se žival ustraši in v paniki hoče pobegniti. Otrok psa na povodcu ne more zadržati in tudi ne more predvideti vseh nevarnosti. Saj še zase ne more poskrbeti, ker je pač otrok. Na posnetku je bilo vidno tudi, da je bil odpoklic problem. Lastnik, ki ne obvlada odpoklica (da pride pes vedno, ampak res vedno k njemu, ko ga le-ta pokliče), nima kaj spuščati psa s povodca. Deklica mu je vrgla žogo, ki je padla v potok, pes pa ni šel ponjo, ker ni tako naučen. Takšno preprosto vajo obvlada vsak pes, s katerim se lastniki vsaj malo ukvarjajo. V oddaji ni bilo videti, da bi kateri koli od njiju šel po žogico, zato je bilo razumljeno, kot da je žogica ostala tam in je takšno onesnaževanje okolja sprejemljivo.

Skratka, v oddaji je bilo narobe vse, kar je lahko bilo. Verjamem, da ustvarjalci oddaje niso imeli slabega namena, ampak je šlo za preprosto malomarnost in samoumevnost, ki temelji na zastarelih principih odnosa do živali. Nihče se ni nič spraševal, podvomil o lastnem delu, kaj šele, da bi pokazal več odnosa do lastnega dela, do poklicnih standardov. Živali niso ljubki predmeti za ljubljence, kot se danes prepogosto prikazuje v medijih, ampak živa bitja z določenimi potrebami, ki jih moramo poznati in upoštevati. Zato je marsikaj od prikazanih ravnanj prekršek, le-te pa še prepogosto na terenu odkriva UVHVVR, če opišem samo ravnanje z živalmi brez okoljskih zadev (salonit, žogica). TV Slovenija bi morala še posebej mlade gledalce vzgajati, ne poneumljati. Prekrškov ne bi smeli prikazovati kot nekaj običajnega, oziroma z razlago dejanj oskrbe nevede celo vzpodbujati k storitvam prekrškov. Treba je upoštevati tudi, da je naša zakonodaja temelječa na minimumu oskrbe, odgovoren skrbnik živali pa poskrbi za pogoje, ki so boljši od minimalnih.

Odgovor Anke Bogataj, urednice oddaje Studio Kriškraš:

»Zahvaljujem se vam za pomemben zapis in opomnik o načinu prikazovanja živali v oddaji Studio Kriškraš. Zagotovo je zavedanje o pravilni skrbi za živali še kako pomembno, za otroke, za vse nas, za družbo, v kateri so živali vse prevečkrat zapostavljene. Koncept naše oddaje temelji na otrocih, ki jih postavljamo v prvi plan televizijske pripovedi. Ob vstopu v njihove domove pogosto srečujemo domače ljubljence. Predstavljajo nepogrešljiv del okolja, ki oblikuje otrokovo osebnost, so element že strukturiranega sveta, ki ga snemalna ekipa v dvournem dokumentarnem snemanju žal ne more preoblikovati. Kljub vsemu pa se trudimo skozi posnetke posredovati vrednote,

ki jih otroci nosijo v sebi – odgovoren, spoštljiv in ljubeč odnos do živali. Lahko bi sicer sprejeli odločitev za snemanje drugega otroka, vendar se nam zdi, da bi s tem izgubili številne dragocene zgodbe, lahko bi poustvarjali svet brez živali, vendar tudi ta ne bi bil povsem resničen in njihov.

Ob vsem pa se zavedamo, da bi o ustrezni oskrbi živali seveda lahko vedeli več, vendar je pri dandanašnjem raznolikem naboru domačih ljubljencev težko obvladati prav vse. Zato smo vam hvaležni za opozorila in napotke. Ob našem delu jih bomo s pridom upoštevali in skušali v čim večji možni meri posredovati gledalcem. Zagotovo pa bi dobro, da bi pozitivno razmišljanje v smeri pravilne skrbi za živali močnejše pronicalo v našo družbo, morda v obliki širšega družbenega osveščanja, vodenega s strani izobraževalnih institucij, društev, tudi televizija kot močan medij lahko veliko pripomore in tu smo vedno pripravljeni pomagati.«

Varuhinja je gledalki, ki se ukvarja z zaščito živali, in je večkrat opozorila na neprimerno prikazovanje živali v različnih oddajah (pritožba glede oddaje Čez planke je objavljena v poglavju Televizija Slovenija/Razvedrilni program), predlagala, da razmisli, ali bi bilo smiselno pripraviti neke vrste kodeks o medijski obravnavi tematike, ki bi bil v pomoč ustvarjalcem. Gledalka je napovedala, da bo v civilnodružbenih krogih, ki skrbijo za pravice živali, spodbudila pripravo smernic oz. priporočil, ki bi novinarjem različnih medijev, tudi javnega medijskega servisa, pomagal pri obravnavi te pomembne družbene tematike.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Ukinitev oddaje Aritmija?

Gledalca **D. K.** in **J. K.** sta spraševala, ali bo oddaja Aritmija res ukinjena. Takšno ravnanje bi razumela kot povsem neupravičeno in nepremišljeno.

»Slab dan! Prebral sem, da se ukinja Aritmija (stroški, ekonomski razlogi itd.). Verjetno želite, da vam verjamem(o). Žal v tem, ako je res, vidim dosti bolj nevaren trend - ukinjanje slovenske nacije. Moramo res spet na nivo naroda? Ravno kulturna raznolikost nas dela evropski narod. Če se javna televizija odreka temu, se spravlja na nivo komercialnih postaj.

Kaj ni zadosti, da gledamo reklame med informativnimi oddajami? Od kod ta izguba pogleda v prihodnost? Od kod to nezaupanje v soočanje s sodobnim svetom?

Ne obnašajte se kot stečajni upravitelji.

Skratka - prosim, če spremenite vašo odločitev v prid znamenitega kitajskega pregovora - naj cvete tisoč cvetov.« (J.K.)

»Spričo neštevilnih oddaj, posvečenih narodnozabavni glasbi (in to v najbolj gledanih terminih!), se mi zdi ukinitev take oddaje naravnost nezaslišana in povsem v nasprotju z nalogo, ki jo ima RTV Slovenija kot javni medijski servis. Kje je tu uravnoteženost in upoštevanje interesov različnih glasbenih okusov ter regijskih/starostnih skupin? Saj vendar ne posluša cela Slovenija narodnozabavne glasbe! Po eni strani se radijskim postajam vsiljujejo kvote s slovensko glasbo, po drugi pa se sodobni slovenski glasbeni produkciji onemogoča, da pride do svojih poslušalcev. Ali se vam to ne zdi zelo narobe?

Ali za javni medijski servis ne velja, da glavno merilo ne sme biti zgolj gledanost, njegova naloga pa izpolnjevanje potreb različnih skupin gledalcev?

V razmislek vodstvu, ki se je odločilo za ukinitve oddaje, še tale (uraden) opis: "Aritmija je TV oddaja namenjena vitalnemu delu domače glasbene produkcije in ljubiteljem ter ustvarjalcem kvalitetne, kreativne, žanrsko pestre glasbe."

Ali se tudi vam zdi, da take oddaje enostavno ne potrebujemo? Oziroma - kot očitno meni vodstvo RTV Slovenija - da je ne bo pogrešil večinski (starejši) in zvestejši del gledalstva, ki je za oglaševalce veliko bolj zanimiv kot mladi z manjšo kupno močjo?« (D. K.)

Direktorica TV Slovenija **Ljerka Bizilj** je pojasnila, da vodstvo ne ukinja nobene vsebine in še:

»Z odgovorno urednico Kup smo se dogovorili, da bomo več vsebin o urbani glasbi vključili v kulturno umetniški program, sploh po novem letu, že zdaj pa se kolegica Pavlin angažira v mladinskem programu.«

Mario Galunič, odgovorni urednik Razvedrilnega programa, TV Slovenija:

»Ekipi je bilo ponujeno, da se v tej sezoni naredi manj oddaj in da se le-te začnejo kasneje. V prihodnosti bomo morali zaradi omenjenih omejitev 'ugasniti' še kakšno oddajo, tega ne skrivamo. Nikakor pa ne ukinjamo vsebin, ki jih je predstavljala Aritmija, saj se zavedamo, da mora javna televizija poskrbeti tudi za tovrstno ustvarjalnost. Z avtorico oddaje je vodstvo televizije že opravilo pogovor in naredilo načrt, kako se tega lotiti že letos, bolj sistemsko pa v naslednjem letu. Del vsebin bi tako lahko preselil v drugo uredništvo ali celo na splet, kjer bodo gotovo lažje našle ciljno publiko. Avtorica oddaje ostaja naša sodelavka. Ni pa skrivnost, da smo oddaji v minulih letih skušali zagotoviti termin, ki bi dosegel kar največ gledalcev, poskušali smo na več načinov, a brez pravega uspeha. Ker oddaja Popšop letos še ostaja na sporedu, bo zagotovo del dogajanja na glasbeni sceni pokrit v tej oddaji in zagotovo še v kateri, saj se Aritmija tudi doslej ni edina ukvarjala s spremljanjem 'kvalitetne, kreativne, žanrsko pestre glasbe'.

Gledanost pri tej odločitvi ni igrala pomembne vloge, a je na televiziji ne moremo ignorirati. Oddaja je v minuli sezoni uspela doseči zgolj 0,2 % gledalcev oz. 1 % vseh, ki so takrat gledali televizijo. V prihodnjih tednih moramo pri oblikovanju novega PPN-ja najti novi način in pot do uporabnikov tovrstnih glasbenih vsebin. Po 10 letih Aritmije je morda čas, da to naredimo prav zdaj in ne dvomimo, da nam bo uspelo tudi v sodelovanju z ekipo Aritmije.«

Pisarna varuhinje je dodala pojasnilo, da poseganje v oblikovanje programske sheme in letnih programsko-produkcijskih načrtov ni v pristojnosti varuhinje. Primarna naloga varuhinje je obravnavati odzive na že objavljene vsebine.

Živali v oddaji Čez planke

Gledalka **B. G.**, ki je opozorila na obravnavo živali v oddaji Studio Kriškraš (glej str. 15) , je poslala podobno analizo in pobudo tudi avtorici oddaje Čez planke Mojci Mavec.

»V oddaji o križarjenju po Bližnjem vzhodu, 22. avgusta 2017, ji je trgovec kazal nož, katerega ročaj je bil izdelan iz slonovine, pri čem se je le smehljala. Trgovina s slonovino je prepovedana v veliki večini držav na svetu, trend gre v smeri popolne prepovedi. Kazni so stroge in vsak ozaveščen turist bi prodajo slonovine prijavil lokalnim oblastem, carinskim uradom in drugim pristojnim organizacijam. (...)

V oddaji o Baliju je z nasmehom poslušala o žrtvovanju živali, v oddaji o Španiji pa pripombo rejca bikov za bikoborbe, da so njegovi biki ponosni, da umirajo v bikoborbah. Ker takšna pripomba seveda ne vsebuje nobene resnice, je zato povsem odveč in Španija ponuja dovolj drugih zanimivih zadev, da bi se zlahka izognili promociji krutega običaja, proti kateremu se organizacije za zaščito živali borijo že desetletja. (...)

Tudi če razmišljamo antropocentrično, se moramo zavedati, da žival ni predmet, da občuti strah in bolečino prav tako kot človek in da bi se vsak človek moral truditi za to, da ne škoduje, ali vsaj čim manj škoduje drugim živim bitjem. Odnos do živali je pač skozi desetletja vsaj ponekod na svetu napredoval in prav bi bilo, da se zavedamo tega pri poročanju.

Oddaja je sicer kakovostna, zato so takšni "živalski vložki" še toliko bolj moteči in nesmiselni, resnično oddajam ne prinesejo ničesar. Voditeljica glede na oddaje in priloženo fotografijo nima empatije do živali, s čimer ni samo po sebi nič hudega, vendar bi bilo za to bolje, da teh tem ne obravnava. Vsi imamo močnejše in šibkejše plati, tudi profesionalno ravnanje bi terjalo od novinarjev, da ne poročajo o stvareh, ki jih ne poznajo ali jih ne zanimajo, ali pa se pred tem posvetujejo s strokovnjaki. Tudi v primeru, da omembe živali iz oddaje niso izpuščene, pa je lahko ustvarjalcem oddaje za vzor Jelena Aščić, ko je še vodila Prvi dnevnik, ko je po nekorektnem prispevku o cirkusih mirno dodala, da živali ne spadajo v cirkuse. S tem preprostim in kratkim komentarjem je naredila dovolj in je lahko drugim za vzor. Ker je šlo za vodenje informativne oddaje, kjer ima objektivnost še večji pomen, je njeno dejanje še toliko bolj pomembno.

Imejte kdaj v mislih rek: "Za prevlado zla je dovolj, da dobri ljudje ne storijo ničesar." (Edmund Burke)«

Odgovor Mojce Mavec, avtorice in voditeljice oddaje Čez planke:

»Kot ustvarjalka oddaje se od vsega začetka predvsem prizadevam za obliko turizma, ki odgovorno varuje naravo in spodbuja blaginjo lokalnega prebivalstva, neguje spoštovanje do različnih kultur in človekovih pravic, vključno odnosa do živali. Če nimaš empatije do živali, jo boš težko imel tudi do ljudi, v to sem prepričana, ne glede na vaše opazke. Je pa res, da kot novinarka ne obsojam stvari kar vsepovprek, zdi se mi pomembno stvari tudi razložiti in razumeti.

Priznam, pri trgovcu z bodali bi lahko odreagirala drugače, a pripomba, da se ves čas samo smehljam ob temah, kjer bi po vašem mnenju morala biti kritična, je pretirana in morda celo namerno žaljiva. Bikoborbe so bile celo tema prve oddaje serije Čez planke, v kateri smo gostili Roso Montero in Manuela Vicenta, priznana avtorja in glasna kritika ter aktivista v Španiji. V prispevku, ki ga omenjate, je poudarek na avtohtoni pasmi bika toro bravo in njegovem pomenu za kulturno krajino. Ob tem je bila jasno izražena kritika o bikoborbah. Žal mi je, da naštevate samo primere, ki so vas zmotili. Morda Vam oslički s Cipra vsaj malo polepšajo dan. So vsaj tako žrtve kot ljudje na razdeljenem otoku in v zavetišču jim pomagajo že mnogo let.

<http://4d.rtvsllo.si/arhiv/cez-planke/174420293>«

Varuhinja se je z gledalko pogovorila o smiselnosti priprave neke vrste kodeksa o medijski obravnavi tematike, ki bi bil v pomoč ustvarjalcem. (Glej zapis ob oddaji Studio Kriškraš, str. 15.)

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Zakaj TV Slovenija ni prenašala evropskega košarkarskega prvenstva?

Veliko je bilo pritožb, ker TV Slovenija ni prenešala evropskega prvenstva v košarki. Gledalci so menili, da je bil prenos prvenstva, kjer je slovenska reprezentanca osvojila zlato medaljo, nacionalnega pomena in zato bi ga morala prenašati javna TV. Še posebej je odstotnost košarke na TV prizadela gledalce, ki imajo dostop le do prizemnega omrežja, ne pa tudi do storitev komercialnih operaterjev, ali pa si plačila njihovih storitev ne morejo privoščiti. Ti gledalci niso imeli možnosti ogleda tekem niti na komercialni televiziji.

»Pravice za prenos je dobila druga TV hiša, a prenose tekem slovenskih košarkarjev bi pa lahko spremljali po celi Sloveniji. To bi morala omogočiti nacionalna televizijska hiša, za katero plačujemo RTV prispevek.

V Beli krajini lahko vsaj gledamo te tekme na HRT, ker to omogoča oddajnik na Trdinovem vrhu.

Tudi na Hrvaškem in v Srbiji imajo pravice za prenosa EuroBasket tekem privat - druge TV hiše, a tekme domačih reprezentanc predvajajo tudi nacionalne TV (HRT in RTS), kar je prav.

Tudi RTV Slovenija bi lahko poskrbela za to. Športni prenosi so vsaj zame najlepši na RTV Slovenija tako glede slike kot komentatorjev.

Prosim, če lahko uredite, da bi finalno (prvo, zgodovinsko) v nedeljo zvečer prenašali tudi na RTV Slovenija, kajti ljubiteljev slovenskih košarkarjev je tudi po obrobju Sloveniji veliko. Slovenija ni samo Ljubljana z okolico. Slovenija in slovensko srce je predvsem na podeželju pri ljudeh, ki močno ljubijo to zemljo, to deželo.« (D. M.)

»Kot javna RTV hiša bi to morali zagotoviti, ne pa da naše športnike spremljamo na komercialni televiziji. Enako velja za odbojko, tudi tega prvenstva niste prenašali na TVS. Problem so tudi predolgi oglasni bloki na TVS in to med oddajami. Za zgled si vzemite HRT, kjer imajo tam okoli dve ali tri reklame na en blok.« (D. K.)

»Medtem ko na plačani tv gledamo množico ponovitev, smo košarkaško tekmo Slovenija-Srbija morali gledati na tv sosednje države! Lahko to zadovoljivo pojasnite?« (I. G.)

»Moja teza je, da je spremljanje državnih reprezentanc v interesu vseh gledalcev in poslušalcev (komercialni radiji niso zainteresirani za prenose pa jih tako ali tako opravlja Radio Slovenija) in mora biti le-tem tudi dostopno vsem uporabnikom državne televizije oz. vsem državljanom. Državlani posredno plačujemo tako priprave kot tudi same nastope državne reprezentance, prav tako plačujemo prispevek za RTVSLO kot državno ustanovo. Zakaj država dopušča naše "maltretiranje" s strani komercialnih televizij. Le te namreč ne vlagajo ne v državne reprezentance in prav tako ne v zagotovitev spremljanja njenih nastopov vsem gledalcem, ampak je njihovo osnovno poslanstvo zaslužek na račun le teh.

Podobno je tudi v drugih državah, kjer komercialne televizije želijo skomercializirati nastope državnih reprezentanc, vendar tam države zakonsko urejajo prenose državnih reprezentanc. Drugo poglavje so klubi in klubski nastopi vendar menim, da morajo biti nastopi državnih reprezentanc zagotovljeni preko javnega servisa, ker je to brez dvoma v javnem interesu.« (T. K.)

»Imenujete se nacionalna TV, ob tem pa ste velik del manj premožnega prebivalstva, (ki pogosto živi na manj razvitih območjih, kjer ni optičnega omrežja...) prikrajšali za ogled košarkarskih tekem nacionalne reprezentance. Slovenija ni samo Ljubljana!

Ob tem pa naj bi nacionalni TV vsi plačevali naročnino in jo plačujemo!, ideje "briljantne SMC" pa so celo, da bi plačeval kar direktno vsak državljan, ne le gospodinjstvo.

Čas je, da se nekdo na "kvazi" nacionalni TV vpraša po zdravi pameti oz. tudi odgovornosti do gledalcev in plačnikov naročnine.

Ob tem pa pohvala Valu 202!« (T.)

»Košarko je prenašal A-kanal. Le tega preko antene ni mogoče prejemati, ker je plačljiv. A-kanal lahko gledajo le tisti, ki imajo pogodbo z operaterji, ki nudijo tudi te programe v svojih paketih.

Sramota je tudi ta, da RTV prispevek enostavno pobirate z električnim priključkom, nudite pa bore malo. Kaj ko bi se vsi uporabniki pritožili in zahtevali vračilo prispevka od državne RTV.

Najverjetneje bomo morali tudi tukaj vsi stopiti skupaj in bojkotirati gledanje nacionalke. Sam plačujem TV prispevek že od davnega leta 1970 in si vsekakor ne zaslužim, da moram plačati gledanje televizije preko A-kanala in ne preko nacionalne RTV hiše.

Prosim za pojasnilo zakaj niste prenašali evropskega prvenstva v košarki ali na 1,2 ali 3 tv programu. Saj je vseeno.

Z jezo in žalostjo v srcu vas najraje ne bi niti pozdravil« (B. Č., v vednost)

Veliko odzivov je varuhinja prejela tudi po telefonu, nekaj primerov (povzetki):

- Doma ima TV SLO1, TV SLO2, TV SLO3, vendar ni mogel gledati košarke, to ni v redu, morali bi se zavedati, da imamo tudi mi, ki nočemo plačevati drugim televizijam, pravico, videti ko se zmaga na taki tekmi. (D.)
- Izjemno je žalosten, ker je nacionalka šport prepustila tujim televizijam, misli, da je nacionalni interes, da vsi ljudje lahko gledajo reprezentančno tekmo naših, to res ni dopustno, da je RTV to pustila drugim. (A. G.)
- Nepopisno je razočaran, ker ne more gledati košarke, mora hoditi k sosеду gledati, meni, da bi moral za naročnino dobiti pravico, da tudi on to vidi, včasih so za naročnino dobili poleg TV SLO1, TV SLO2 in TV SLO3 tudi Kanal, Pop in Planet, zdaj pa pol manj. (S. G.)
- Nobenega športa ni več na RTV SLO, moramo si nabaviti satelit ali kabel, res sem razočaran, ker ni ne košarke ne odbojke ne evropskega nogometa. Z ženo sva izključno predana RTV SLO, ampak kaj nam to pomaga. (R. J.)
- Izjemno je ogorčen, ker mora zadevo nacionalnega pomena spremljati pri komercialki, zakaj je nacionalna radiotelevizija to prepustila POP TV? Po zraku se zdaj prenaša samo RTV, včasih smo po zraku za isti denar lahko gledali 5 televizij, zdaj samo še RTV, to je 13 evrov na mesec samo za 3 programe, in potem na koncu, ko gre za tako pomembno zadevo, kot je zmaga na evropskem prvenstvu, nimamo ničesar. (T.B.)

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Miha Žibrat**:

»Verjemite, da bi bili tudi mi presrečni, če bi lahko prenašali tekme letošnjega evropskega prvenstva v košarki.

Žal so TV pravice posebna zgodba in tokrat jih nimamo.

Bili smo postavljeni v položaj, ko se za TV pravice pravzaprav nismo mogli pogajati po normalnih, ustaljenih in sprejetih poteh. TVS se je za evropsko prvenstvo zanimala že lani po končanih kvalifikacijah in pred žrebom za samo EP. Žal je FIBA prodala pravice za področje bivše Jugoslavije agenciji, ki je s potrebnimi odgovori odlašala 2 meseca, nato pa nas /ko smo obiskali njihov sedež/ enostavno obvestila, da so TV pravice prodali.

Ni bilo, kot je to v navadi in splošno sprejeto razpisa /tenderja/, nismo izvedeli niti koliko bi morali za TV pravice plačati, običajnih pogajanj sploh ni bilo. Lahko bi rekli, da so bile TV pravice prodane »pod mizo«, brez možnosti, da bi se TVS zanje borila. Verjemite, da bi se.«

Poleg sporočila odgovornega urednika je **varuhinja** nekaterim pritožnikom razložila zakonske okvire na področju pravic za prenos prireditev in in tudi aktivnosti vodstva RTV Slovenija oz. Programskega sveta RTVS glede prenosa košarke. Na primer:

»Tudi sama močno obžalujem, ker TV Slovenija ni dobila priložnosti, da bi prenašala izjemno pomemben športni dogodek, zaradi česar so bili prikrajšani vsi gledalci v Sloveniji, ki televizijo spremljajo izključno po prizemnem omrežju. /.../ Vesela pa sem urednikovih zagotovil, da ima TV Slovenija trdne pogodbe za zimsko sezono.«

»Dodajam, da je na pobudo programskega sveta RTV Slovenija vodstvo Športnega programa pisalo Fibi in zahtevalo pojasnilo zaradi takšnega načina prodaje TV-pravic. Tudi sama zelo obžalujem, ker se je zadeva razpletla tako slabo za gledalce TV Slovenije. V zvezi s tem prejemam veliko odzivov razočaranih gledalcev. Najbolj boleče pa je, da so bili za prenose tako pomembnega športnega dogodka prikrajšani vsi tisti, ki nas spremljajo prek prizemnega omrežja (DVBT oz. antena). Pri teh gre v veliki meri za gledalce, ki nimajo dostopa do storitev komercialnih operaterjev ali pa si plačila njihovih storitev ne morejo privoščiti.

Pri tem dodajam, da tudi pri nas država opredeljuje medijsko pokrivanje reprezentančnih nastopov, in sicer z Zakonom o avdiovizualnih storitvah. 34. člen tega zakona je napisan prav zato, da gledalce štiti pred dodatnimi stroški plačljivih televizij, ko gre za vsebine v javnem/nacionalnem interesu, tudi na področju športa. Drugo vprašanje pa je definicija plačljivosti.«

Primer gledalčevega odgovora na odgovor:

»Žal pa bi morala sedaj RTV ,ki tudi lahko, ugotoviti ,koliko slovenk in slovencev je bilo prikrajšano, ker žal vsi si ne morejo privoščiti finančno plačljivih programov oz. operaterjev. Vedno bolj ugotavljam, da smo banana republika kot poje Domicelj v svoji pesmi ker enostavno ne morem verjeti , da si RTV(nacionalka) ni mogla priboriti pravic za prenos evropskega prvenstva v košarki. Očitno tudi tukaj delujejo lobiji , ki jim ni mar za normalne državljane, tako , da so tekme lahko gledali le prestižnejši gledalci po televiziji in to samo na A kanalu,ki ni več v slovenskih rokah .

Mislim, da se tudi Vi ga. Ilinka ne bi smela zadovoljiti samo z odgovorom g. Žibrata in bi morala poiskati še kakšen drugi odgovor mogoče tudi iz višjih krogov.« **(B. Č.)**

Prenos sprejema košarkarjev

Gledalca **D. D.** je zanimalo, če bo javna televizija prenašala sprejem zlatih košarkarjev.

“ga.Todorovski,če že rdeča trdnjava ni prenaša EP v košarki,upamo gledalci in plačniki RTV naročnine,da se bodo vodstveni rdeči kmeri odločili vsaj za prenos sprejema naših zlatih fantov iz"najlepšega mesta na svetu"katerega župan bi že zdavnaj moral sedeti na Dobu.”

Odgovor **varuhinje**:

“Načeloma ne odgovarjam na sporočila, napisana na tako nizki kulturni ravni. Samo zaradi vsebine (EP v košarki) na kratko odgovarjam, da boste večerni dogodek lahko spremljali v živo prek spleta (www.rtv slo.si).”

Dodano je bilo tudi pojasnilo odg. urednika Športnega programa glede podelitve pravic za prenos prvenstva.

Košarka, mnenje varuhinje: Odzivi kažejo, da številni gledalci niso vedeli, zakaj TV Slovenija ni prenašala tako velikega športnega dogodka, na katerem se je koval nacionalni ponos in za katerega so številni poudarjali, da je v medijskem smislu v javnem interesu (glej tudi varuhinjino poročilo za avgust). Zlasti v telefonskih stikih se je pokazalo, da gledalci tudi ne razumejo razdelitve slovenskega medijskega trga, vloge in zakonskih dolžnosti RTV Slovenija, finančne stvarnosti ter licenc in pravic za prenos. Ker tega niso vedeli in razumeli, so si ustvarili mnenje, da se je RTV Slovenija namenoma odrekla prenosom (ob košarki še odbojke in dela nogometa), da ne ravna dovolj skrbno s prihodki od RTV-prispevka in ne skrbi dovolj za svoje gledalce ali jih celo podcenjuje. Pojasnila o dejanskih vzrokih so sprejemali z razumevanjem in hvaležnostjo. Menim, da bi bilo ob podobnih primerih v prihodnje treba več pozornosti nameniti informiranju, pojasnjevanju in odzivanju, da bi bili gledalci s pojasnili pristojnih pravočasno in prek vseh RTV-kanalov seznanjeni ne le o stanju neke zadeve in vzrokih zanj, ampak tudi o prizadevanjih za spremembe in izboljšanja.

Balinarji v svetovnem vrhu, ne pa tudi na TV

Gledalec **D. K.** se je pritožil, da je RTV Slovenija premalo poročala o uspehih slovenskih balinarjev na svetovnem balinarskem prvenstvu v Casablanci v Maroku.

“Rtv slovenija je o velikem uspehu naših balinarjev, objavila samo 30 do 40 sekund in to objavili so čisto na koncu športne oddaje.

Kar je zelo žalostno škandalozno o košarki ure in ure o nogometu in rokometu in drugih športih pa cele ure o tem športu pa le 30 do 40 sekund in to čisto na koncu oddaje in to tako kot da poročajo o čisto navadnih ligaških rezultatih, ki resnično so recimo primerni za objavo na koncu oddaje 30 do 40 sekund.

Ne pa o velikanskem uspehu naših balinarjev o tako velikem uspehu, z 3 zlatimi kolajnami 1 srebrno kolajno in 2 bronastima kolajnami. Ta uspeh si zasluži veliko več o poročanju in veselju in sreči teh balinarjev.

Zato so zelo ogorčeni in močno razočarani o tako zaničljivim sramotnim odnosom športnega uredništva rtv slovenija o tem športu. In to traja že več kot 10 let, ta sramotna diskriminacija o balinarskih športnih traja sedaj pa že predolgo. Resnično sramotno za nacionalno televizijo o objavi na tv o velikem zgodovinskem uspehu naših športnih

balinarjev v casablancci maroku. Celi svet o tem sporoča in dudi o tem da so naši balinarji že 10 let najboljši balinarji na svetu in v evropi in o tem na nacionalki nič ali skoraj nič. Objave pa v parih sekundah. A to je najbolj trofejna športna panoga v sloveniji z svetovnimi prvaki in evropskimi prvaki.”

Odgovor odgovornega urednika Športnega programa na TV Slovenija **Mihe Žibrata**:

»Najprej: do nobenega športa nimamo diskriminatornega odnosa!

Težava pri tovrstnih prvenstvih je, da nimamo prav nobene slike /smo TV!/.

Objavljali pa smo: 23.9. – vest v Š1, 23.9. – vest v Š2.

In ker smo se zavedali, da je to premalo, smo šli naše odlične balinarje tudi posneti in za Š2, 27.09. pripravili obširen prispevek /2min 10sek/ z izjavami Davorja Janžiča, Anžeta Petriča in selektorja Aleša Škoberneta.

Na MMC pa so 23. Septembra objavili širši prispevek z naslovom: Slovenski dan v Casablanci, tri zlate medalje in srebro.«

Ker je pritožnik navajal prezrtost balinanja na RTV Slovenija, je varuhinja za pojasnilo zaprosila tudi odgovornega urednika Športnega programa Radia Slovenija – odgovor je v poglavju **Radio Slovenija/Val 202** (str. 30).

(Upokojeni) športni komentator

Gledalec **I. M.** se je pritožila nad športnim komentatorjem Ivom Milovanovićem.

“Zanima me kot ljubitelja nogometa, do kdaj nam mislite kratiti pravico do užitkov gledanja nogometnih tekem s komentatorjem ivom milivanovičem ,kot vem je že zdavnaj v pokoju pa tudi če ni ,vem da se večina gledalcev ,ki spremljajo prenose že leta strinjajo z menoj.”

Odgovorni urednik Športnega programa **Miha Žibrat** je pojasnil, da komentator še ni upokojen:

»Sicer pa je Ivo Milovanović poznavalec nogometa. Mnenja o njegovem komentiranju pa so pač različna, enim je všeč, drugim ne.«

Gledalec **D.** je medtem po telefonu pohvalil športne komentatorje: “Posebej dobra sta Stare in Milovanovič, in tudi mlajši niso slabi.”

V. PROGRAM PLUS

Glasba v pogovornih oddajah

Gledalko **A. L.** moti glasbena spremljava pri pogovornih oddajah. Še posebej je izpostavila klavirsko spremljavo pri oddaji Polnočni klub.

“V zadnjem Polnočnem klubu je bil klavir še zlasti glasen na začetku. Ker je bila tema - demenca - zlasti za nas starejše zanimiva, je bilo to še posebej moteče. Ne pišem samo v svojem imenu, ampak so istega mnenja tudi vse moje znanke, s katerimi sem govorila. Se res ne da upoštevati naše želje, da bi vsaj kakšno novo oddajo v miru lahko gledali? Že tako so večina programa ponovitve in reklame!!!”

V.d. odgovorne urednice Programa plus (do 1.10.) **Natalija Gorščak**:

»Ravno zaradi teh pritožb in ugotovitev, da glasba potem, ko oddaja pride v kabel (s tonskimi mojstri smo namreč ugotovili, da se težava pojavi, ko pride signal v kabelski sistem, kjer porežejo tone kar na počez, pri nas je tonsko oddaja dobro pripravljena in podlaga ni moteča), sem kot v.d. odgovornega urednika Programa plus ponovno zahtevala, naj glasbenih podlag oziroma glasbe v ozadju avtorji ne uporabljajo. Dogovorili smo se, da jo bomo uporabili samo v primeru, ko je smiselno povezana z vsebino, sicer pa pogovori ne bodo imeli glasbe v ozadju.«

Vodja Skupine za zvok na Televiziji Slovenija, **Marko Vogrinc**:

»Nivo in razmerja zvoka so (več kot) korektni. Klavir je tih in ne preglasi ostale vsebine. Vsi govori so razumljivi. Sicer pri nastajanju oddaje poleg sodelavcev iz avdio skupine sodelujejo seveda tudi ostali ustvarjalci z režiserjem na čelu. Nihče ni opazil ali pripomnil, da bi morali nivo klavirja še znižati, ker je le ta kot že rečeno korekten.«

Ob tem g. Vogrinc dodaja, da se lahko težave pojavijo pri distribuciji signala in da vsi ne slišimo enako. Glasbena podlaga pa da pogosto moti starejše gledalce, zato so priporočila za nivoje glasbene podlage različna glede na ciljno publiko.

Gledalka je bila z odgovorom zadovoljna.

“Hvala za odgovor in dobro novico, da bomo starejši gledalci zdaj lažje spremljali pogovorne oddaje. S tem ne boste ustregli samo meni, to vam zagotavljam.”

Postržjača

Gledalka **V. T.** je imela pripombe glede oddaje Čarokuhinja, v kateri so govorili o tradicionalni prleški pogači postržjači.

- “1. ni postržjača, ampak postržjača
2. ni jed iz Dravske doline, ampak Prlekije
3. Dravska dolina je od pribl. Dravograda do Maribora, od tu naprej je Dravsko oz. Ptujsko polje
4. uporabljene sestavine niso imele kaj dosti skupnega s pravo postržjačo.”

Rok Smolej, odgovorni urednik Programa plus (od 1.10.) je posredoval pojasnila zunanjega producenta oddaje, ki pa so, kot je zapisal, »le delno prepričljiva«.

»Glede izgovorjave se opravičuje, saj je igralec namesto črke s res izgovoril črko š, torej napačno: postržjača.

V povezavi z regijo zunanji producent pojasnjuje, da se gastronomske regije ne ujemajo vedno z geografskimi regijami in meje niso tako ostro zarisane, sklicuje se tudi na dr. Janeza Bogataja, ki naj bi navajal, da omenjena jed izhaja iz severovzhodne Slovenije, čeprav ožje jed res izhaja prav iz Prlekije.

Recept so v oddaji poskušali posodobiti, zato so ocvirke zamenjali s piščancem, kar je v oddaji tudi pojasnjeno. Testo pa so pripravili po izvirnem receptu za postržjačo.

Gledalki se vsekakor zahvaljujemo za pripombo, ki je na mestu, zunanjega producenta pa smo – glede na to, da gre za prvo takšno izrazito vsebinsko pritožbo na to oddajo – opozorili na večjo doslednost in strokovnost pri pripravi oddaj.«

Dobro Dobro jutro

Gledalec **F. P.**, ki je je spomladi grajal oddajo Dobro jutro, v kateri so govorili o reševanju zakonskih sporov (glej varuhinjino poročilo za maj, str. 23), je pohvalil oddajo 29. 9., ko so v studiu govorili tudi o prevarah med partnerji, saj ni mogel verjeti, »da je mogoče oddajo pripraviti in voditi tako briljantno.«

»Vzrok tej briljantnosti je sodelovanje več strokovnjakov z različnimi pogledi, ki se dopolnjujejo v vrednotnem pogledu in omogočajo celovito sliko o vzrokih in posledicah teh prevar.

Na ta način onemogočate tubu tem in zavajajočih mnenj in ne obstanete na površju problema, ampak se soočite z njegovim bistvom, korenem, ki omogoča človeku jasen vpogled in logično samoukrepanje, če kaj ne ravna prav.

Vsekakor so takšne in tako vodene oddaje poglobljanje potrebnega znanja in življenjskih veščin, ki so nam potrebne v življenju.

Gledalci si srčno želimo, da bi na podoben pluralen način vodili tudi druge oddaje, zlasti še politične, kar bi bilo potrditev, da živimo v demokraciji, kar je odsev naše ustavne kulture.«

Gledalka **A. M.** je po telefonu sporočila, da imajo ljudje zelo radi Dobro jutro, in to ne samo upokoјenci.

VI. SPLOŠNO

Oglasi: že, že, če morajo biti, ampak toliko?

Obseg oglasov na televiziji je zmotil dva pritožnika.

P. je po telefonu izzval varuhinjo »poskusite kakšen dan gledati samo 3 programe TV Slo, kaj boste videli: ena sama reklama, ena sama reklama, non stop, včasih tudi istočasno, razumem, da jih potrebujete, ampak toliko?«

Tudi **J. Z.** meni, da je oglasov odločno preveč.

“Menim, da niste opravičeni nas posiljevat z gledanjem reklam med tekmami in filmi, ker vas plačujemo! Razumem, da to počnejo Pop TV-jevci in ostali, ker niso plačani iz naročnine in jim je to iznajdljivi vir dohodka. Vas pa, roko na srce, bi marsikdo izklopil, če bi se dalo, pa na žalost ne gre. Torej, če plačam, želim v miru gledati tekme ali filme ali nadaljevanke, to pa ne zajema vmesnih reklam! Mi, prosim, lahko odgovorite, zakaj se reklame pojavljajo vmes?”

Pisarna varuhinje:

“Naj pojasnimo, da je oglaševanje na TV Slovenija, po zagotovilih vodstva, v okviru zakonskih omejitev. Oglaševanje na RTV Slovenija namreč ureja zakonodaja, v osrednjem večernem terminu je denimo dovoljenih 7 minut oglasov na uro. Z oglasi pa ni dovoljeno prekinjati državnih proslav, verskih obredov, celovečernih in televizijskih filmov. Prav tako oglasov ne sme biti v informativnih oddajah, oddajah z versko vsebino in otroških oddajah, ki so krajše od 30 minut.”

Natalija Gorščak, pomočnica direktorice TV Slovenija:

»Od 12,75€ TV Slovenija prejme le 39% oziroma 4,97€, t.j. slabih 5€, kar, če ste že načeli primerjavo s POP TV, je 2€ več kot zdaj - tudi prisilno, saj so znesek kabelski operaterji vključili v mesečno naročnino kljub temu, da bi v osnovnem paketu morali biti samo programi, ki jih ni treba posebej plačevati - plačujete za programe komercialne TV-hiše, ob tem, da moramo na TV SLO opravljati javno službo, t.j. financirati programe, ki imajo zaradi majhnega ciljnega občinstva, potencialno nizko gledanost, skrbeti za slovensko AV-produkcijo, AV neodvisno produkcijo in vse ostalo, kar nam nalaga veljavna zakonodaja. Oglasov imamo toliko, kolikor nam jih dovoljuje zakon, t.j. manj kot komercialne televizije, v t.i. osrednjem gledanem terminu (18:00 - 23:00) 7 minut na uro. V okviru te minutaže moramo na trgu zaslužiti 20% proračuna, da lahko program popestrimo z razvedrilnimi in športnimi oddajami.

Kljub vsemu zgoraj naštetemu se trudimo, da bi jih umestili tako, da bi bili čim manj moteči.

Upam, da zdaj situacijo bolje razumete, če pa vas še kaj zanima, smo vam na voljo.«

Ponovitve: sredi dneva »dober večer«

Tudi po poletju gledalci in gledalke pošiljajo pritožbe glede ponovitev oddaj. Dva primera:

»Kot »OBVEZNA« plačnica RTV naročnine sem zelo razkurjena – besna že dlje časa. Cel dopust julij, avgust na sporedu eno samo ponavljanje oddaj, ker je moralo $\frac{3}{4}$ utrujenih garačev na zaslužen dopust; za poslušalce in gledalce je pa vse dobro, kot da so debili !! HALO!! Normalno bi bilo, da po kvalitetno opravljenem delu sledi dopust, pa čeprav se ta lahko koristi šele jeseni ali pa drugo leto! KAJ SE PRAVI DELATI, NIMA MASA ZAPOSLENIH DOBRO PLAČANIH BREZDELNEŽEV POJMA.(...)

S takim načinom dela se boste potopili . Tako ne gre v nedogled, da te zanimajo samo pravice in privilegiji – nič pa dolžnosti: DAVKOPLAČEVALCE ŽE DOLGO PODCENJUJETE! Pika na I, da me je minilo potrpljenje pa je bilo nepredvajanje prenosa košarke na 2 . programu TV LJ.« (J. po pošti):

»Moja pritožba se nanasa na to, da me sredi dneva pozdravljajo z "dobro jutro" - podaljševanje oddaje Dobro jutro v cel dopoldan (primerjajte do kdaj trajajo taksne oddaje na ZDF, ORF) ali pa sredi belega dne z "dober večer". Saj preklopim na tuje postaje z aktualnim programom, pričakuje pa, da za naročnino, ki jo prisilno placujem, ne ponavljate isti program, za zapolnitev casa.« (M. B.)

Natalija Gorščak, pomočnica direktorice TV Slovenija:

»Ponovitve so ustrezno označene z 'znova', tako da gledalci veste, da gre za ponovitev. Obenem mnogi gledalci dopoldne ali pozno zvečer ne morejo spremljati oddaj in - kar kažejo podatki o gledanosti - v velikem številu spremljajo ponovitve oddaj. Žal nas primerjate z velikimi TV-hišami, s katerimi smo neprimerljivi tako po finančni kot po kadrovske plat, primerljivi smo z manjšimi televizijami, ki morajo z manjšimi sredstvi ravno tako kot mi, pripraviti dnevni program, zato imajo npr. v primerljivih baltskih državah ravno tako kot mi ponovitve.

RTV-prispevek ni prisilno pobrani denar, gre za zakonsko obvezo, podobno kot je zakonska obveza omrežnina za elektriko, prispevki za ekologijo in podobno.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Kdo je prvi priznal samostojno Slovenijo?

Redni poslušalec **F. P.** se je pritožil nad prispevkom z blejskega strateškega foruma v radijskem Dnevniku 3. septembra.

- “ -V prispevku novinarka na predvečer Strateškega foruma Bled je bila tudi novica o srečanju zunanjih ministrov Slovenije in Vatikana na gradu Strmol
- V tem kontekstu je bilo naglašeno, da so dobri odnosi med državama tudi posledica dejstva, da je Vatikan prvi priznal samostojno Slovenijo ...
 - Glede na to, da sem sam aktivni udeleženec dogodkov ob osamosvojitvi, sem takoj zaznal, da gre za lažno navajanje dejstev
 - Upal sem, da bodo odgovorni na RTV »napako!?!« odkrili in jo ustrezno popravili, pa do danes tega nisem zaznal (slišal), zato se obračam na vas
 - Upam, da se zavedate, kakšne posledice ima revidiranje zgodovinskih dejstev, še posebej če to počne prvi med mediji v državi
 - Če pa se motim in sem popravek prispevka morda preslišal, me prosim obvestite o njegovi objavi (kdaj, v kateri oddaji)”

Odgovor **Andreja Stoparja**, odgovornega urednika Prvega:

“Opravičujemo se za kolegično napako, ki je v naglici priprave besedno zvezo »med prvimi« spremenila v »prvi.« Ker je bil stavek izrečen mimogrede in težišče prispevka vsekakor ni bilo na tej trditvi, popravka ne bomo objavljali, saj bi s tem dejansko opozorili na nekaj, kar preprosto ni res, in zgodovinsko zmotno dejstvo tematizirali. Verjetno se strinjate, da bi s tem nastala še večja škoda.

Kot zgodovinarju, ne le kot odgovornemu uredniku mi je žal, da se nam je to zgodilo. Bi pa rad povsem dobronamerno opozoril, da lapsus ali nepazljivost – in pri kolegici je šlo za to – še ne pomeni poskusa revidiranja zgodovine.

Očitni poskusi v družbi sicer obstajajo, ampak na Radiu Slovenija se zmeraj opiramo na preverjena zgodovinska dejstva in stroko. Ker pa je program obširen in dela zelo veliko, včasih, ponavljam, žal, naredimo tudi napako. Prepričan sem, da so poslušalci, ki so lapsus zaznali, tudi razumeli, da ne gre za namerno zavajanje ali za stališče Radia Slovenija. Vsaj večina poslušalcev.”

Poročanje o zadevi NLB – Iran

Pritožniku v zadevi NLB – Iran (glej poglavje Televizija Slovenija/Informativni program, str. 14) je bilo posredovano tudi pojasnilo odgovornega urednika Prvega, **Andrej Stoparja**.

»...upam si trditi, da o tem poročamo zelo veliko, morda med mediji celo največ. Smo edini medij, ki je sistematično in redno spremljal preiskovalno komisijo, ki jo vodi Anže Logar (novinarka Urška Jereb Brankovič) in komisijo za nadzor nad obveščevalnimi službami, ki jo vodi Branko Grims (novinar Robert Škrjanc). Kolegica Jereb Brankovič je prav na temo afere NLB pripravila tudi nekaj tematskih prispevkov, ne samo poročila s seje komisije (kronologija afere, pojasnila vlade, banke Slovenije, tožilstva, policije ...). Tukaj imamo povsem mirno vest.«

Radijski ringaraja in spoštovanje mladih

Poslušalko **V. V.** je zmotila oddaja za otroke Radijski ringaraja, ki je po njenem vse slabša.

“Voditeljica je najprej najavila "zgodboraja", in še to smiselno napačno! Zgodba je bila brez repa in glave, popolnoma brez vsake zveze! In zelo kratka. Takšnih slabih zgodb, ki to sploh niso, si ne bi smeli privoščiti!

Voditeljica pa je tudi otroke, ki so klicali v program, stalno prekinjala! To je zelo utrujajoče za poslušanje! Otroke pa naredi živčne.

Če boste omenjeno oddajo poslušali v arhivu, Vam bo vzelo le nekaj minut, da boste slišali to "zgodbo", ker je bila na sporedu na začetku!

Ob tem sem se spomnilo na predavanje Vesne V. Godina, ki je v Črnomlju omenila, kako so postale TV risanke za najmlajše popolnoma brez vsakih sporočili in le same sebi namen. Včasih pa ni bilo tako ...

To razumem kot podcenjevanje mladih poslušalcev, kar sem opazila že pri ugankah v isti zgoraj omenjeni oddaji. Kot po pravilu so uganke, ki jih zastavljajo voditelji izjemno lahke, tiste, ki jih zastavijo mladi poslušalci, pa praviloma dosti težje ...”

Blaž Mazi, urednik uredništva izobraževalnega, otroškega in mladinskega ter dokumentarno-feljtonskega programa na Prvem:

“Spoštovani, hvala za vaše mnenje. Podrobno smo ga obravnavali na sestanku uredništva in z njim seznanili tudi ostale avtorje. Oddaja je v osnovi namenjena 3- do 8-letnim otrokom.

Pogovor z otroki posnamemo med obiskom njihovega vrtca/šole, nekaj pa jih vsako soboto pokliče v času oddaje. V obeh primerih je glavni namen, da otroci doživijo sproščen pogovor, ki spodbuja njihovo razmišljanje o različnih temah, hkrati pa znajo pozorno poslušati svoje vrstnike, voditelja, zvočne uganke in zgodbo...

Obenem voditelj vedno z zanimanjem posluša otroke in jih v pogovoru jemlje kot sebi enakovredne ter se zaveda, da so v marsičem bolj modri. Kljub sproščenosti in lahkotnemu načinu vodenja oddaje je delo z in za otroke eno najtežjih in najodgovornejših, zato je vsaka minuta radijskega programa premišljena tako z glasbene, vsebinske, jezikovne in moralne plati.

Pri tem ne pozabljam na prednosti radijskega medija, ki otrokom dopušča, da si ustvarijo svojo vizualno podobo o stvareh, ki jih slišijo in tako razvijajo svojo domišljijo, čustveno in socialno inteligenco v letih, ko je to izjemnega pomena za njihovo nadaljnje življenje.

Vsekakor bomo pozorni na vaše pripombe in jih upoštevali.”

II. VAL 202

Odziv na zapisanje Zapise iz močvirja

Bralec **V. P.** se je pritožil nad kolumno Marka Radmilovića, ki je bila 19. 9. objavljena na spletnem mestu rtvslo.si. V izvirniku gre za tedensko gloso na Valu 202, Zapise iz močvirja, ki so na MMC zapisani kot kolumna.

“Gospod Radmilovič v svoji kolumni žali ljudi, ki se ne strinjajo z njegovim pogledom na svet:

Nič manj kot zlata medalja je bila potrebna, da so tudi največji zadrteži ob navijaški in človeški manifestaciji podpore uvideli, kako vera, izvor, kultura in jezik ne morejo preseči državljskih pravic in svoboščin, ki pripadajo vsakemu izmed nas.

Želim umik in opravičilo ali pa preklic RTV naročnine. Zakaj bi morali plačevati naročnino za medij, kjer smatrajo drugačno mnenje za drugorazredno.”

Nataša Zanuttini, urednica Dnevno aktualnega programa (Val 202):

»Avtor satirične kolumne Zapisi iz močvirja je v zapisu vsekakor uporabil sočno izrazoslovje in tudi poslušanje preostalih kolumn potrjuje, da je slikovit jezik odlika tekstov. Za tovrstne zvrsti je vsekakor dovoljena literarna svoboda. Kakorkoli pa, prepričana sem, da v tem tekstu ni zaznati namerne žalitve kogarkoli. S slikovitim stavkom je želel samo povedati, da je pozitivna energija naših športnikov in preseganje vseh meja, združila Slovence najrazličnejših pogledov na življenje in politiko. In dogodki zadnjih dni v veliki meri tem stališčem potrjujejo.«

Prezrto balinanje?

Pritožniku v zadevi »balinanje« (glej poglavje Televizija Slovenija/Športni program, str. 23) je bilo posredovano tudi pojasnilo urednika Uredništva poortnega programa na Valu 202, **Igorja Tominca**.

»Radio Slovenija je o vseh medaljah sproti vsakodnevno poročal v informativnih oddajah in v Navalu na šport. Pred prvenstvom smo imeli napoved in izjavo selektorja v Športni soboti, po prvenstvu pa še objavo na Valu 202, kdaj in kje bo sprejem za uspešne balinarje.«

III. PROGRAM ARS

Himna na Arsu

Poslušalec **R. P.** je kot predstavnik Zveze društev general Maister pohvalil predvajanje himne na Arsu.

“Z velikim ponosom in veseljem smo sprejeli vest, da radio 3 program ob zaključku dneva predvaja državno himno.

Menimo, da je to pomemben korak k nadaljnji krepitvi domoljubne zavesti. Prav bi bilo, da bi se na podoben način odzvali tudi drugi programi oz. televizija.

Pri vašem delu vam želimo obilo uspehov!”

Znova tikanje

Poslušalec **F. K.** je opazil, da na javnem radiu voditelji, kljub njegovim preteklim pritožbam, goste še vedno tikajo.

»Ta teden npr. v R-oddaji Slovenski solisti (tretji program-program Ars, torek, 26. 9. 2017, 11.05., ko je bil gost urednice in avtorice Vesne Istenič ugledni slovenski oboist, solist osrednjega državnega simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije g. Matej Šarc), pa v sredo, 27. 9. 2017 na istem programu (20.00.), ko je bil gost celo vodje glasbenega

uredništva, urednika in avtorja Gregorja Pirša ugledni slovenski muzikolog, izr. prof. na ljubljanski FF dr. Gregor Pompe) itd.?

Kaj pa naj zdaj gospa varuhinja z vsemi temi kameleonskimi skrivanji za soc-lingvistiko in tovrstno problematiko v RTV-medijih, če pa tole tikanje ni nič drugega kot »volkovi tulijo, karavan gre pa dalje?«

Gregor Pirš, avtor in urednik Uredništva za resno glasbo:

»V oddaji Arsov art atelje 27.9.2017 sem gosta, v skladu z dosedanja prakso, gosta tikal. Kot je sicer navada v okviru zavoda RTV sem v uvodniku pojasnil, da se bova zaradi dolgoletnega poznanstva tikala. Glede na to, da je dr. Pompe moj dober prijatelj in nekdanji sošolec bi le stežka ustvarila lažno atmosfero vikanja, še težje pa bi se je, brez neljubih pomot, držala.«

Zadevo »Tikanje v RTV medijih« je varuhinja obravnavala junija (mesečno poročilo, str. 34-36). Iz odgovora **varuhinje**:

»Svoje mnenje o tikanju v oddajah RTV Slovenija sem zapisala v odgovoru, ki ste ga prejeli 27. junija letos. Ponavljam: »Težko bi se strinjala, da takšne izjeme a priori niso združljive s poslanstvom javnega medijskega servisa ali da bi bilo mogoče z enim zamahom in nekim pisnim pravilom poenotiti prakso v vseh programih RTV Slovenija, ne da bi pri tem upoštevali formate in žanre, zvrstnost jezika, naslovnike, zasnove posameznih oddaj itd.« Kot varuhinja sem spodbudila oblikovanje skupine lektorjev in urednikov, ki bo od jeseni občasno obravnavala izstopajoče primere neenotnih jezikovnih praks na RTV Slovenija in predlagala spremembe oz. oblikovanje skupnih smernic. To bo moj prispevek k dvigu govorne kulture v programih RTV Slovenija, čeprav – kot veste – ne gre za tematiko, za katero bi bil varuh posebej poklican ali kvalificiran.«

»Antipodnebna korupcija«

Varuhinja je prejela štiri sporočila (dve izmed njih v vednost) poslušalca M. P., ki izraža nezadovoljstvo nad obravnavo tematike podnebnih sprememb na programu Ars, in sicer zaradi domnevnega »aktivnega, vztrajnega širjenja znanstveno dokazanih smrtno škodljivih neresnic.« Povod za odziv je bila oddaja Pogled v znanost, posneta leta 2008, in vnovič predvajana 31. julija letos na Radiu Slovenija, na programu Ars, v kateri se je novinar **Goran Tenze** pogovarjal z dr. Andrejem Šmucem.

Varuhinja je o zadevi izdala **poročilo**, ki je v celoti objavljeno kot **PRILOGA na str. 46**, ključna mnenji in priporočilo pa so:

Mnenje varuhinje o oddaji: Menim, da avtorju oddaje ni mogoče odrekati pravice do izbire gostov in izkazovanja odnosa do obravnavane tematike, saj je to imanentna novinarjeva naloga, hkrati pa sogovornikom ni mogoče jemati pravice do podajanja strokovnih mnenj, četudi ta niso s področja njegove ozke specializacije ali odstopajo od večinskega pogleda na tematiko.

Priporočilo glede ponovitve: Čeprav je bil posnetek ustrezno opremljen s pojasnilom, da gre za arhivsko gradivo, bi zaradi časovne oddaljenosti in nedvoumnosti podajane vsebine veljalo priporočilo, da novinar pri intervjuvancu preveri, ali je na podlagi novih dejstev in

dognanj modificiral mnenje (in kako) ter ponovitveno predvajanje opremi s takšno informacijo.

Mnenje varuhinje glede znanosti v programih RTV Slovenija: Pri medijskem podajanju znanstvenih in strokovnih vsebin je treba dajati prednost dejstvu in dokazom (pred mnenji), ne more pa veljati zapoved enoglasja oz. absolutna prepoved podajanja disonantnih mnenj, zlasti, ko jih izrekajo pripadniki znanstvene sfere, saj bi bilo to v nasprotju z načeli vsestranskega in uravnoveženega poročanja.

Uravnoveženost pa ne pomeni, da bi morali za vsako ceno iskati in podajati nasprotno mnenje. Pomembno je upoštevati tudi žanrsko raznolikost RTV programov. V oddajah poljudnega ali razvedrilnega formata, denimo, se od voditeljev in gostov ne more pričakovati razprave na visoki strokovni ravni, z eminentno znanstveno zasedbo, sprejemljiva je tudi laična debata, vendar s poudarjenim občutkom odgovornosti in zavedanjem, da lahko poenostavljanje gledalce in poslušalce zmede in zavede. Pri poglobljeni razpravi o znanstveni temi v oddajah, posvečenih znanosti, pa lahko sodelujejo le kvalificirani sogovorniki. Kdaj je sogovornik dovolj kvalificiran, mora presoditi uredništvo. Cilj resnih razprav je vsekakor informiranje občinstva o določeni temi. Menim, da predstavitev najrazličnejših argumentov (tudi odstopajočih in osamljenih mnenj ali laičnih pogledov) lahko večinoma koristi javni razpravi, razumevanju in razčiščevanju kompleksnih vsebin, in da bi bilo pretirano, če bi objavo skeptičnega pogleda na neko znanstveno tematiko razlagali kot nasprotovanje znanosti ali neprimerno širjenje znanstvenih zmot.

IV. SPLOŠNO

Glasbeni arhiv: zakladnica ali skrivalnica?

Poslušalec **M. P** je prepričan, da ima Radio Slovenija "silen arhiv slovenske glasbe", zato predlaga, da bi ga odprli za širšo javnost, da bi bil dostopen na youtubeu.

"Zanima me predvsem pop / rock / šanson- ki je ne bo v celoti nikoli nihče (razen arhivarjev) slišal niti ne bo izdana na nosilcih zvoka.

Imamo Youtube , kjer Američani vsakodnevno izdajajo / dodajajo vse, kar so kdaj posneli; dobiš VSE .

Zakaj ne bi kaj podobnega storila RTV SLO, ki ima toliko zaposlenih ljudi? Na TV je tako sam šoping, info. in poleti dobesedni nič.

A o tem kdaj drugič, če bi imelo smisel.

Na srečo sem iz Bele krajine, kjer lahko spremljam hrvaške programe javne TV in radia, ki sta vsaj filmsko in glasbeno za zgled. Poleti so celo uro predvajali slov. popevke s komentarji, kar se res zgodi r e d k o."

Iz odgovora **varuhinje:**

"Kratek odgovor se glasi: zaradi avtorskih pravic. Daljše pojasnilo je pripravil vodja Mediateke RTV Slovenija Martin Žvelc. Dodajam, da objava skoraj vsakega takta z radijskega posnetka ali kadra iz televizijskega posnetka brez izrecne ureditve avtorskih pravic lahko sproži tožbe z astronomskimi odškodninskimi zahtevki. To je realnost. RTV Slovenija ima zakonsko dolžnost, da avdio in video posnetke arhivira in digitalizira (s

sredstvi iz RTV prispevka), ne sme pa jih uporabljati brez plačila avtorskih pravic ustvarjalcem (skladateljem, režiserjem, igralcem, glasbenikom, drugim izvajalcem). Razumem, da ste kritični do vsebin v RTV programih, razumem tudi razlike v okusih, obžalujem pa, ker z enim zamahom izničite vse delo televizijskih ustvarjalcev, ko zapišete, da je na TV Slovenija »sam šoping, info. in poleti dobesedni nič«. Seveda ne želim polemizirati z vašim mnenjem, lahko pa zapišem, da podatki o predvajanih vsebinah govorijo drugače.”

Iz odgovora **Martina Žvelca**, vodje Mediateke:

“Res je, arhivi RTV Slovenija v svojih zbirkah ohranjajo obsežen in pomemben del kulturne dediščine slovenskega naroda. Ohranjajo se zvokovni zapisi iz začetka petdesetih let prejšnjega stoletja in AV vsebine (filmske in video) od začetka delovanja takratne TV Ljubljana. V vašem predlogu omenjate slovensko glasbo, zvrst »pop/rock/šanson«. Čeprav je lastnik teh fonogramov RTV Slovenija, moramo kot javni zavod dosledno spoštovati vse zakonske predpise in omejitve, ki so zapisane v Zakonu o RTV, Zakonu o arhivskem in dokumentarnem gradivu ZVDAGA in Zakonu o zaščiti avtorskih in sorodnih pravic ZASP. Za vsako predvajanje glasbe RTV Slovenija posredno preko kolektivnih organizacij SAZAS in IPF plačuje avtorjem in izvajalcem, torej nosilcem pravic, nadomestilo za uporabo – predvajanje v radijskih programih. Nikakor pa ne sme posredovati posnetkov, ki so avtorsko zaščiteni, na YouTube ali kamorkoli drugam. Glede avtorske in sorodnih pravic je zakonodaja v Ameriki še veliko strožja in še bolj restriktivna, pri nas pa se kar težko soočamo s spoznanjem, da je potrebno intelektualno lastnino spoštovati. Na YouTube, ki ga omenjate, pa lahko vsakdo, če si to želi, tako pri nas kot v Ameriki, objavlja samo svoje avtorske posnetke. Založba RTV Slovenija v promocijske namene in v dogovoru z nosilci pravic objavlja na Youtube posamezne skladbe. Skladbe celotnega albuma v mp3 ali CD kakovosti pa lahko proti plačilu poslušate in celo prepišete na svoj digitalni nosilec zvoka (n.pr. trdi disk, pomnilniški ključek, itd...) v spletnih trgovinah Amazon, iTunes, itd... Seveda pa je prepovedana nadaljnja prodaja teh glasbenih vsebin, distribucija ali nalaganje na splet, n.pr. YouTube. V primeru arhivskih glasbenih vsebin, ki bi jih želeli objaviti na YouTube portalu, bi morali za dovoljenje zaprositi avtorje in izvajalce ali njihove sorodnike, ki v primeru smrti avtorjev te pravice podedujejo in tudi z njimi urediti ustrezna pogodbeno razmerja.”

MMC

I. VSEBINA

Odlično pokrivanje košarke na MMC

Gledalka **B. P.** je pohvalila poročanje o Evropskem košarkarskem prvenstvu na spletni strani MMC in, kot je zapisala, odlično odločitev, da je v Helsinkih novinar MMC.

»Nobeden spletni medij nima tako dobrega pokrivanja, z vašim deloma se je pokazalo, da ne glede na to, da so televizijske pravice dobili na komercialni televiziji, vam ob takšnem

pristopu ne morejo konkurirati na spletu. To je razvidno tudi iz števila komentarjev, pri čem je očitno, da ljudje gledajo prenos na komercialni televiziji, komentirajo pa pri vas. Novinarji, zlasti Jamnik, ki se javlja iz Helsinkov, lepo vključuje številne izjave igralcev, poročila so zanimiva, a umirjena.

Lepo je videti tudi, da promovirate radijske prenose tekem.

Upam, da bo reprezentanca vse do konca prvenstva tako uspešna in da bo vaše dobro delo prišlo še bolj do izraza in opaženo.«

Komentiranje na spletnem mestu rtvslo.si

Uporabnik **Sklonjen** je ponovno opozarjal (167 sporočil) na "sistematično kršenje in zlorabo pooblastil in zatiranje svobodnega in neoviranega izražanja mnenja na javnem portalu", saj je pod nadzorom administratorjev. Poleg tega Sklonjen opozarja tudi na druge komentarje, objavljene pod članki na MMC, ki so po njegovem neprimerni. S pojasnili varuhinje in njenim mnenjem ter priporočili (glej varuhinjino avgustovsko poročilo, str. 35), ni bil zadovoljen.

»Človek po takšnem dopisu ne ve, ali bi se smejal ali jokal. Po vseh jasnih in preciznih navedbah sistematičnih zlorab s strani osebja na MMC, ter razpolaganjem z neizpodbitnimi dokazi tega početja, boste vi kot varuhinja zdaj odgovornim pošiljali nekakšno medlo in razvodenelo mnenje, ki se ga večini še prebrati ne bo dalo ... ??! Zelo verjetno vam bodo (tako, kot do sedaj) poslali njihovo "mnenje", da se trudijo, vendar je spričo omejenih možnosti težko ... in komentarjev je res veliko ... in nas je malo ... in ... in ...«

Uporabnik je prejel dodatna pojasnila administratorjev in pristojne urednice.

Bralec **T. P.** je opozoril na neprimeren komentar pod člankom "Nadškof na sodišči je težaven dogodek za vsako cerkev", ki je bil na spletni strani MMC objavljen 8. septembra.

"Komentar uporabnika "Anar Hija", namreč odkrito poziva k nasilju in pogromu nad določenimi posamezniki in/ali skupino. Komentar sem v rubriki "Prijava neprimerne vsebine" označil, vendar kljub pregledu s strani "administratorja" (kar je razvidno iz umaknjene vrstice "prijava"), le ta ni bil odstranjen."

Odgovor **Kaje Jakopič**, Uredništvo za nove medije:

»Ta komentar je bil izbrisan, pojavil se je 2x, drugič kot citat, tudi to smo umaknili. V vsebini ne gre za sovražni govor, gre za jezo, usmerjeno proti strukturam moči, ne proti posameznikom, manjšinam ipd.«

Bralec **T. P.** je želel bolj precizna pojasnila:

"Nisem želel slišati mnenja Kaje Jakopič, pač pa odgovor, zakaj administratorji kljub prijavi neprimerne vsebine niso opravili svoje dolžnosti in jo umaknili."

Kaja Jakopič:

»Administratorji zaradi velikega števila komentarjev, ki jih morajo pregledovati, tudi velikega števila neupravičenih prijav komentarjev preko gumba Prijavi vsebino, kakšnih komentarjev ne umaknejo isti trenutek, ko jih uporabnik prijavi preko gumba Prijavi vsebino, kljub temu, da seveda uporabnik, ki je uporabil to možnost, lahko upravičeno

pričakuje, da bodo isti hip tudi umaknjeni. Administratorji poleg pregledovanja komentarjev in umikanja neprimernih tudi komunicirajo in odgovarjajo na vprašanja in pripombe uporabnikov. Glede na to, da je na portalu vsak dan v povprečju objavljenih 5 tisoč komentarjev in glede na vsa ostala dejstva, ki sem jih navedla, je to za enega administratorja veliko dela. Včasih zato lahko nastane tudi kakšen "zamik".«

Uporabnica **trdnjava** meni, da se ji krati pravica do izražanja mnenja, ker so njeni komentari redkokdaj objavljeni.

»Stvar je namreč taka, da so me dali pod nadzor, ker naj bi davnega leta 2012 ali 13 napisala nekaj neustreznega.

Mislim, da je tak status, kot ste ga dali meni in še tistim, ki jih "nadzirate" en velik blef. Bilo je eno obdobje, ko je kakšen moj komentar še priletel na portal. Zadnje leto pa lahko rečem da mojih komentarjev sploh več ne spuščajo na portal, čeprav izrazito pazim da pišem zelo lepo in vljudno, tako, da sem stoprocentna da moje komentarje ne morete označiti s katerokoli oznako neprimernosti ali sovražnosti.

Kakšna je to politika, da sem zato ker sem pred parimi leti nekaj napisala, kaznovana za vse večne čase??!!! Kontrola pa, kot vse kontrole v državi, ne zdrži. Tudi če so po kontroli spuščali moje komentarje so vskočili na portal (časovni zamik) kasneje, tako da jih bralci praktično niso več brali.

Hkrati pa so portalu mnenja enih in istih komentatorjev . Ti zgleda da so zaposleni in plačani 24 ur na dan za komentiranje. Tudi s strani le teh sem večkrat zaznala neprimerne komentarje vendar niso kaznovani, tako da bi jim onemogočili komentiranje (dvojna merila).«

Urednica Uredništva za nove medije, **Kaja Jakopič**:

»Uporabnik je pod nadzorom zaradi ponavljajočih kršitev naših pravil komentiranja, nadzor umaknemo, če se takšne kršitve ne nadaljujejo.

Primeri neprimernih komentarjev v septembru:

"Če do zdaj ni bilo jasno slovenskim "ovcam", da je Serpetinšek murgeljski nastavljenec je zdaj transparentno. Čim ga začnejo režimske ankete in mediji porivat v ospredje, kar že uspešno delajo, še kako velja da vas rdečkarji kot osle spravljajo ponovno na led."

"Če so levaki začeli propagirat tega klovna na svojih anketah (Delo res zelo "kredibilen" vir) je to spet nateg slovenskih ovc."

"Desni jo bomo volili. Vi pa naprej z vasimi klovni."«

Uporabnica z odgovorom ni bila zadovoljna.

Uporabnik **nikolaj** se je pritožil, da MMC ni objavil njegovega komentarja pod članek "Začetek muslimanskega romanja v Meko, kjer pričakujejo dva milijona vernikov", ki je bil objavljen 30. avgusta.

"Moderator ni objavil mojega komentarja z naslednjo vsebino:

Mohamed se je v naslednjih letih poročil z najmanj devetimi ženami. Najslavnejša je Ajša, ki je njegova žena postala pri komaj devetih letih. Poleg nje je imel koptsko priležnico in ta kristjanka mu je rodila še enega sina.

Vir – Posebna izdaja Mladine – februar 2017 stran 17 –avtor Cay Rademacher

Poslano varuhu RTV

Opomba: Ni mi razumljivo, da moderator ponovno ni objavil mojega komentarja. Ali je mogoče moderator pripadnik islamske vere, ki propagira islamsko vero ?”

Odgovor urednice Uredništva novih medijev **Kaje Jakopič**:

“Uporabnik je zaradi kršitev pravil komentiranja pod nadzorom. Izbrisani komentarji kršijo pravila komentiranja. V prvih treh gre za komentiranje izven tematike, iz naših pravil:

6. Na forumu ter v komentarjih novic in blogov se bom držal tematike novic, bloga ali foruma. Debate ne bom preusmerjal na drugo tematiko in sporočila, ki z izvirno temo niso vsebinsko povezani. Teme na forumu bom poimenoval smiselno in ne bom odpiral več tem z isto tematiko ali ponavljal praznih in identičnih sporočil (smetil).

V zadnjih treh pa javno polemizira z administratorjem oz. njegovim delom, iz naših pravil:

7. Strinjam se, da bom poizvedbe ali komentarje na posege administratorjev pošiljal prek zasebnih sporočil, saj ne spadajo v javno debato in se preostalih uporabnikov ne tičejo.

Uporabnik je z registracijo na našem portalu sprejel pravila komentiranja, ki se jih mora držati: <http://www.rtv slo.si/strani/moj-splet/669/embed#pravila>

Delo moderatorja je bilo v tem primeru profesionalno in v skladu z uredniško politiko.”

Dodatno pojasnilo **varuhinje**:

“Predlagam, da tudi v prihodnje vprašanja glede komentiranja naslavljate nanjo (op. a. Kajo Jakopič) oz. na moderatorje, torej brez mojega posredništva.

Dodajam, da kot varuhinja ne morem biti razsodnik v sporih med uporabniki/komentatorji oz. med uporabniki in moderatorji/uredništvu. Lahko pa pomagam k izboljšanju te RTV ponudbe. Zato sem – tudi na podlagi vaših pritožb – o komuniciranju na spletnem mestu rtvslo.si napisala mnenje in priporočilo.”

Varuhinja je o zadevi podala mnenje in priporočila Uredništvu za nove medije, vodstvu MMC ter odgovornim uredništvom Radia in Televizije Slovenija, ki so po statutu odgovorni za vsebine, objavljene na spletnem mestu rtvslo.si. (poročilo za avgust, str. 26/35)

Najprej neprimerno, potem primerno?

Uporabnik **R. F.** se je pritožil, ker mu administratorji MMC niso omogočili objave komentarja in članka, češ da širi nestrpnost, kasneje pa je MMC objavil nadaljevanje iste zgodbe.

»Pred dnevi sem na temo priseljencev dodal svoj komentar in tudi članek, ki pa ga samovoljni administrator ni želel objaviti. Njegov argument je bil, da je bil objavljen v ne upoštevanja vrednem mediju in da ima IZKLJUČNO namen hujškaštva in širjenja nestrpnosti. Govori o tem, da so migranti posili in pretepli Poljski par v Riminiju. Danes je bilo nadaljevanje te zgodbe objavljeno v še bolj ne upoštevanja vrednem mediju. Kaj bo "strpni" admin naredil sedaj??? link: <http://www.rtv slo.si/svet/poljska-zahteva-izrocitev-osumljencev-za-skupinsko-posilstvo-turistke-v-italiji/431715>

A nima ta članek zgolj namen hujškaštva in nestrpnosti? Seveda ne, če je pa objavljen na RTVSLO. Potem je vse ok...

Prosim, da zahtevate objavo mojega komentarja, čeprav zelo pozno in da opozorite administratorje na RTV, da je taka samovoljna drža primerna mogoče za Severno Korejo, pogojno za ZDA in Rusijo, nikakor pa ne za Slovenijo.«

Za pojasnilo smo prosili urednico Uredništva za nove medije, **Kajo Jakopič**:

»Linkanje na druge povezave je po naših pravilih dovoljeno, kadar gre za dopolnilo h komentarju, novo informacijo itd. V tem primeru pa je šlo za linkanje na vsebino, ki je imela hujskaški naslov, čeprav obravnava isto tematiko, kot članek na portalu rtvslo.si, katerega link je uporabnik navedel. Tema je sicer res ista, obravnava teme pa je v primeru vsebine na povezavi, glede na naša pravila komentiranja, neprimerna.«

Glede kasnejše objave članka o dogodku je urednica zapisala: »Zgodi se, da se zaradi želje po izogibanju pretiranemu senzacionalizmu odločimo, da kakšne novice ne naredimo. Ta novica je bila objavljena samo v nekaterih medijih (24ur, Nova), na Delu pa recimo ne. Če pa se kasneje postavi v kontekst, v tem dotičnem primeru gre zdaj za meddržavni postopek, novica dobi na teži in jo naredimo.«

Če uporabnik vabi k spletni igri...

Uporabnik **kumimonster** se je pritožil, ker je administrator zbrisal sporočilo, ki ga je objavil kot komentar, in sicer o svoji spletni igri.

»Od administratorja v bistvu nisem prejel pojasnila. Splošna navedba, da komentar 'ni v skladu s pravili komentiranja' bi bil čisto v redu, če bi šlo za neko očitno kršitev, sam pa kljub pregledu pravil res ne vem, katero pravilo je pravzaprav bilo kršeno. Res sem v komentarju uporabil nekaj velikih črk, ampak mislim, da je povprečnemu bralcu jasno, da ne gre za t.i. 'kričanje', temveč samo za poudarek tega, da k igri vabim resne igralce. Minimalni standard pri vsaki obliki pritožbe je, da se pojasni vsaj, katero pravilo je kršeno, sicer sploh ne gre ne za pojasnilo, niti za odločitev o 'pritožbi'.«

Odgovor **Kaje Jakopič**, urednice Uredništva za nove medije:

"...uporabnik je pod različnimi novicami objavil komentar z identično vsebino. Prav tako komentar ni povezan s temo posameznih člankov, saj poziva k igranju spletne igre in ne komentira teme prispevka (izven tematike). Glede na to, da je igra brezplačna, lahko druge uporabnike o tem obvesti na Forumu ali napiše Blog.

Iz pravil:

6. Na forumu ter v komentarjih novic in blogov se bom držal tematike novic, bloga ali foruma. Debate ne bom preusmerjal na drugo tematiko in sporočila, ki z izvirno temo niso vsebinsko povezani. Teme na forumu bom poimenoval smiselno in ne bom odpiral več tem z isto tematiko ali ponavljal praznih in identičnih sporočil (smetil)."

Napaki na straneh teleteksta

Bralec **G. S.** je opazil napaki na športnih straneh teleteksta.

»Prelistal sem podatke o Ligi prvakov 2. krog in ugotovil tekstovno napako. Na strani 516, 1/4, je navedena skupina E oziroma lestvica kjer igra NK Maribor. Prva je napisana Sevilla in tudi četrti. V skupini igrajo Sevilla, NK Maribor Spartak iz Moskve in Liverpool.

Drugo napako sem uzrl v Evropski ligi. Na strani 518, 6/6 skupina F, 2. Krog. Na njej so pari naslednjega kroga iz druge skupine in ne tisti, ki bi morali biti.

Verjetno boste rekli, da zadeva spada bolj v sam MMC TT, tistemu, ki ga ureja. Mnenja sem, da se napake pojavljajo prepogosto. Človek, ki piše ali kako drugače ustvarja strani, nekaj napiše in ne preveri, če je napisal prav. Njegova malomarnost potem krasi strani, mi pa to mirno gledamo in si mislimo o urejevalcih svoje. Morda je fraza že hudo obrabljena,

pa vendar. Plačujemo naročnino RTV, drugim hišam pa ne. Delavec, kjerkoli dela, odgovarja moralno in drugače za svoje napake. Prav bi bilo, da se tudi v tej hiši dogaja enako. Za dobro plačilo, dober izdelek ali tisto kar ustvariš, napišeš in podobno.«

Urednica Uredništva za nove medije, **Kaja Jakopič**:

»Strinjam se, da do takšnih napak ne bi smelo prihajati, vendar se, žal, tudi dogajajo. Naši novinarji imajo veliko zadolžitev in vpisovanje podatkov na TTX je le ena od njih. Trudijo se, da ob tem delajo čim manj napak, sem jih pa zaradi tega še posebej opozorila.«

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Površnosti in spodrsjlaji v oddaji Dobro jutro

Gledalka **V. P.** pohvali oddajo Dobro jutro, saj da so vsebine v jutranjem programu, konkretnije v oddaji Dobro jutro, aktualne, zanimive in načeloma zabavne. V oddaji pa jo motijo jezikovni zdrs in artikulacija nekaterih voditeljic.

»Zavedam se, da vsak človek ne more biti všečen vsem, voditelji oddaj so temu nevhvaležnemu konceptu še tolikanj bolj podvrženi. Kar seveda ni enostavno. Pa vendarle sem se po daljšem času vseeno odločila, da vam pišem, ker se zadeve stopnjujejo v negativno smer, namesto da bi se izboljševale. Zelo sem občutljiva na rabo materinščine, nacionalna televizija je bila zame dolgo časa sinonim za bogato slovensko besedo, v nasprotju z nekaterimi drugimi televizijskimi postajami, ki so bile v tem močno podhranjene.

Odraščala sem ob napovedovalcih, ki so gledalce s svojimi jezikovnimi veščinami največkrat pobožali po ušesih, danes na TVS, konkretnije v oddaji Dobro jutro poslušamo nedopustne slovnične napake, narečje... Popravite me, ampak verjela sem, da je TVS namenjena celotni naciji, ne zgolj in samo ali pa v največji meri osrednjeslovenski regiji. Temu v sled sem vedno znova presenečena nad slišanim.

Gospa Špela Močnik ima velike težave s sklanjanjem imen, če sem konkretnješa z moškimi imeni. Ime »Luka« spreminja v »z Lukatom«. Vedno znova in to je grozljivo slišati, na javni televiziji pa je to (po mojem mnenju; nedopustno). Tudi sicer ji veliko krat pobegne kakšen tipičen »ljubljski« izraz, najbolj boleča izkušnja pa je poslušanje javljanja iz koprškega studia, ko je v vlogi voditeljice gospa Ertl Prust. Njeno poudarjanje besed... je milo rečeno nadležno. Ob pozdravljanju (primer: Spoštovani gledalci in gledalke), povsem nespretno in nepotrebno poudarja veznik (in). Verjetno obstaja način, da se te nemogoče navade odvadi? Zadeva je dovolj nadležna, da ugašam televizijski sprejemnik, ko se omenjena voditeljica pojavi na ekranu. Nisem edina, ki jo omenjeno moti, lahko rečem, da govorim v imenu številnih ljudi.

Nekoliko me žalosti, da je nepotizem dosegel tudi »nacionalko«, kar je jasno, če ne drugod vsaj ob javljanju iz mariborskega studia in glede na nove obraze. Na žalost danes ne šteje več izobrazba, izkušnje, talent... Ampak pravi priimek. Težava je le, da smo gledalci očitno dovolj nepomembni, da smo podvrženi temu amaterstvu.

Dobro jutro brez dvoma gledam ob sredah, ko oddajo vodi Mojca Mavec in veselim se, da se vrača tudi Ana Tavčar. Obe sta (na srečo) večji svojega dela.

Zanima me torej, kako je mogoče, da je dandanes že skoraj vsak lahko voditelj, zakaj nihče ne opozarja voditeljev na napake, zakaj se jih primerno ne izobrazi ali pa pravilen jezik ni več pomemben niti na TVS?»

Matej Sukič, odgovorni urednik regionalnega televizijskega programa na TV Koper:

»Pripombe v zvezi z voditeljico Erter Pust smo vzeli z vso resnostjo. Z njo se bomo najprej pogovorili in takoj poskusili odpraviti njene pomanjkljivosti pri vodenju oddaje. Po možnosti se bo udeležila tudi dodatnega izobraževanja.«

Odgovorni urednik Programa plus (od 1. 10.) **Rok Smolej**:

»Tudi voditeljico Špelo Močnik smo soočili s pritožbo in zagotovila je, da bo pri vodenju še bolj pozorna na jezik. Špela Močnik je sicer voditeljica s precej dolgo radijsko in televizijsko kilometrino, z letošnjo sezono je prevzela vodenje oddaje Dobro jutro (prej je več let nastopala kot voditeljica na terenu) in za zdaj v uredništvu v zvezi z njenim vodenjem beležimo pretežno pozitivne odzive, kar pa seveda ne pomeni, da si lahko privoščimo jezikovne zdrs. Tudi znotraj RTV bomo poiskali možnosti za dodatno jezikovno izobraževanje voditeljice.

Morda le še pojasnilo, da se je v štiriurni oddaji v živo pri tekočem govoru najbrž težko popolnoma izogniti jezikovnim zdrsom, seveda smo se dolžni truditi, da jih je čim manj. Gledalka sicer ni bila natančna, kateri »ljubljski izrazi« naj bi Špeli Močnik večkrat pobegnili, se pa včasih zgodi, da gledalci knjižni pogovorni jezik »zamenjajo« za ljubljansko narečje.

Skratka – gledalki se zahvaljujemo za konstruktivno pripombo, potrudili se bomo, da se jezik voditeljic izboljša.

Očitki o nepotizmu pa niso z ničemer utemeljeni, jih ne razumemo in zato ne moremo komentirati.«

Pisarna varuhinje:

»Ob tem naj dodamo, da je Radiotelevizija Slovenija kot institucija posebnega nacionalnega pomena zavezana, da v programih posebno pozornost posveča tudi razvijanju jezikovne kulture. K skrbi za jezik ustvarjalce programov zavezujejo tudi notranji regulacijski akti.

V vseh organizacijskih enotah RTV Slovenija so zaposleni jezikovni svetovalci (lektorji), ki po svojih močeh sodelujejo pri oblikovanju jezikovne podobe oddaj.

V okviru Radia Slovenija deluje tudi Center za kulturo govora, tj. skupina strokovnjakov (fonetiki, lektorji, napovedovalci, mentorji), ki že desetletja skrbi za izobraževanje novinarjev in napovedovalcev na področju zborne izreke in ustrezne govorne interpretacije besedil različnih zvrsti. Izobraževanja se lahko udeležijo kandidati, ki uspešno opravijo mikrofonski preizkus govora.

Tečaj za jezikovno-govorno izobraževanje poteka po učnem načrtu in traja za novinarje eno šolsko leto, za napovedovalce pa leto in pol. V tem izobraževalnem procesu lahko izpopolnjujejo in nadgrajujejo svoje znanje tudi govorci, ki so osnovno izobraževanje že opravili.

Vsi tvorci besedil in jezikovni svetovalci na RTV Slovenija uporabljajo tudi vse dostopne spletne in druge vire in priročnike, med drugim aplikacijo Govorni pomočnik

(<http://izobrazevanje.rtv slo.si/?q=govorni-pomocnik>), po potrebi pa sodelujejo tudi s fonetično službo na Radiu Slovenija.«

II. RTV PRISPEVEK

V dveh zadevah sta bila pritožnika (odjava RTV-prispevka, izterjava neplačanega prispevka) napotena na Službo za obračun RTV-prispevka.

III. TEHNIČNE ZADEVE

Pravica do brezhibnega signala

S. L. iz Spodnje Idrije se je znova pritožil nad slabim sprejemom signala.

“V zadnjih dveh letih sem vas že večkrat obveščal o stanju rtv signala. Menda ste pred hišo tudi izvajali meritve signala katere so kazale da je vse ok (ob meritvi nas žal ni bilo doma, ste pa me takrat klicali po telefonu). Tokrat vam v prilogi pošiljam posnetke "statusa" delovanja posameznega programa. Jakost , predvsem pa kakovost (moja laična ocena-presodite sami) je preslaba. Gledanje televizije preko antene je nemogoče. Nekaj let nazaj smo imeli anteno pod streho in je delovala nemoteno, navkljub temu da je streha pokrita s pločvino. Zadnji dve leti ne deluje navkljub temu, da je pred hišo. Še zadnjič vas prosim da preverite stvari. Naročnino navkljub slabi volji že ves čas odkar imamo težave plačujemo, jo pa v prihodnje ne nameravamo več. Na podoben način kakor je to v prilogi imamo jakost signala dokumentirano tudi za nazaj.”

Pritožba je bila posredovana **Oddajnikom in zvezam**. Opravljene so bile meritve, pritožnik je prejel navodila, kako urediti sprejemno anteno za stabilen sprejem digitalnega signala.

Težava se, po zatrdjevanju pritožnika, ni rešila.

“Po moji pritožbi so bile izdelane meritve rtv "signala ". Sicer sem bil na meritvah prisoten, vendar nisem dobil jasnega odgovora kaj je vzrok težavam pri sprejemu rtv signala. Menda je na moji lokaciji možen sprejem iz večih oddajnikov, kar bi lahko bil razlog za težave "medsebojne motnje". Fantje kateri so delali meritve so potem menda šli preverit še njihovo referenčno lokacijo.

Rečeno mi je bilo, da se po preverbi referenčne lokacije ponovno slišimo, oziroma, da bom seznanjen s končno ugotovitvijo meritve. To se ni zgodilo. Ponovno prosim in zahtevam :

- pisno poročilo meritvah, iz katerega naj bo jasno razvidno ali je NEMOTEN SPREMEN mogoč (DA-NE). Če je mogoče tudi rezultati meritev iz leta 2015.
- plan ukrepov za odpravo težav v roki.”

Ekipe Oddajnikov in zvez je znova posredovala in rešila težavo. Zdaj lahko pritožnik, tako piše, znova normalno gleda programe javne televizije. “Še lepše se vam zahvaljujem za to kar ste postorili sedaj, prej pa to cca dve leti ni bilo mogoče.”

Zadevo je enota Oddajnikov in zvez predala Službi za obračun RTV-prispevka, saj pritožnik zahteva povrnitev stroškov in plačanega RTV-prispevka za nazaj.

IV. RTV – SPLOŠNO

Poročanje o napovedanih predsedniških kandidatih

L. P., ki se predstavi kot »priglašeni« kandidat za predsedniške volitve 2017, je zahteval, da se mu omogoči predstavitev na RTV Slovenija.

»Iz zadnjih meni dostopnih podatkov je razvidno, da me kot priglašenega kandidata popolnoma ignorirate in suspendirate 14., 22., in 39. člen Ustave RS.

Prosim, da me pisno v roku 3 dni obvestite na gornji naslov o datumu in terminu predstavitve na vseh treh radijskih in televizijskih programih RTV SLO, kar ste omogočili samo Kandidatom Dr. Jazbec, aktualnemu predsedniku republike, Marjanu Šarcu in gospe ministrici Brenčičevi.

Z vašimi postopki ste grobo kršili gornje člene ustave in meni in ostalim neodvisnim kandidatom onemogočili enakopravno kandidaturo in postopke v zvezi z njo

V skladu z 39. členom Ustave RS vas vljudno prosim, da kot javni zavod javno objavite podatke za vse kandidate koliko so imeli minut na razpolago na RTV SLO in na radiju Slovenija na vseh programih.

Vse vaše aktivnosti v času predvolilne in volilne kampanije kažejo na grobe kršitve pravic, enakopravnosti vseh priglašanih kandidatov in mene, ter povzročanje materialne in nematerialne škode.

Odgovornosti je opredeljena z najmanj 257. in 258. členom KZ-1 (glej 26. člen Ustave RS)

Z vašimi postopki ogrožate legitimnost in poštenost kompletnih predsedniških volitev 2017.«

Odgovor pisarne varuhinje:

»Uradna volilna kampanja za predsedniške volitve se je začela 22. septembra, vlaganje kandidatur je mogoče do 27. septembra. Radiotelevizija Slovenija je izdala posebna pravila za izrabo programskega časa za volitve predsednika Republike Slovenija, 22. 10. 2017. Pravila so bila objavljena na spletnem mestu [rtvslo.si](http://www.rtv slo.si/files/razpisi_natecaji/2017/2017_08_25-pravila-volitve.pdf) in jih lahko najdete na sledeči povezavi http://www.rtv slo.si/files/razpisi_natecaji/2017/2017_08_25-pravila-volitve.pdf. Kot boste lahko prebrali, se predsedniška kampanja v programih RTV Slovenija začne 2. oktobra. Za vse predvolilne oddaje na RTV Slovenija pa bo veljalo, da v njih nastopajo izključno kandidati z uradno potrjeno kandidaturo.

Gostovanja napovedanih kandidatov za predsednika države ali objava prispevkov, v katere so vključeni, pred začetkom uradne kampanje je, kot so razložili tudi pristojni uredniki, predmet uredniške presoje. Kot veste, predsedniško kandidaturo pred vsakokratnimi predsedniškimi volitvami napove več oseb, kot jo kasneje dejansko vloži. Razlogi so seveda različni. Radiotelevizija Slovenija mora tudi v tem času poskrbeti, da javnost prejme kredibilne informacije.

Kakšni so kriteriji za izbor gostov ali pripravo prispevka, ki vključuje potencialnega kandidata, v času pred volilno kampanjo v programih Radiotelevizije Slovenija, smo se pozanimali pri pristojnih urednikih. **Mojca Šetinc Pašek**, urednica Dnevnoinformativnega

programa na Televiziji Slovenija, je pojasnila kriterije, po katerih se uredniki odločajo v času pred uradno kampanjo: »V dnevno-informativnem programu TV Slovenija smo si za uredniški kriterij pri pokrivanju najavljenih predsedniških kandidatov postavili javno sklican dogodek na nacionalnem nivoju, torej splošno novinarsko konferenco, kjer je kandidat napovedal kandidaturo in še da podpise tudi uradno zbira ter nas je na ta dogodka formalno povabil.«

Mogoče vas bo zanimalo tudi pojasnilo **Jadranke Rebernik**, odgovorne urednice Informativnega programa na Televiziji Slovenija: »Nismo pa pokrivali posameznikov (različnih medijskih osebnosti, pevcev itd.), ki so v posameznih časopisih ali na spletnih straneh napovedovali kandidaturo, saj smo ocenili, da ne gre za resne kandidate. Programskega časa tudi ne moremo namenjati posameznikom za reklamo ali kot pomoč pri zbiranju podpisov za kandidaturo.«

Tudi na Radiu Slovenija sta, dokler se kampanja uradno ne začne, edino merilo za objavo oz. pokrivanje določenega dogodka uredniška in novinarska presoja, pojasnjuje odgovorni urednik Prvega **Andrej Stopar**. Zagotavlja, da na Radiu Slovenija o potencialnih kandidatih za predsednika poročajo še posebej skrbno in natančno. »Na Radiu Slovenija smo do zdaj poročali o javno sklicanih dogodkih na nacionalni ravni, povezanih z razglašenjem kandidatur, in pripravili problemski Studio ob 17-ih na temo volitev. Predstavitve kandidatov, njihovi stališča, predvolilnih programov bodo prišle na vrsto, ko se bo tudi na Radiu Slovenija začela kampanja pred predsedniškimi volitvami, kar od nas zakon tudi zahteva.«

L. P. se je zahvalil za odgovor in vztrajal:

»...gre za obdobje pred vsemi datumi, ki ste jih omenili, ki so bili neenakopravno in nepravilno porazdeljeni zgolj med 7 ljudi ostali kandidati, ki smo priglasili pa smo v bistvu bili in smo popolnoma odrezani od javnega zavoda RTV SLO., ki je s tem kršil najmanj 2. odstavek 39. člena ustave. Ampak verjetno tudi vi tega niste prebrali, ker v vašem odgovoru ni niti besedice človekove pravice, ustava, konvencija itd. Človek je pa popolnoma nepomemben. Samo, da je v skladu z zakonom. O razumu in o enakosti pa nič. ker gre za popolno medijsko blokado bodo tudi te volitve deležne vprašljivega rezultata ali pa jih bom celo prisiljen ustavno obravnavati. Od več kot 20 kandidatov niste večini omogočili niti 1 minute v javnem programu.«

V. PROGRAMSKI SVET

Prispevek v oddaji Studio City

Nadaljevala se je zadeva Zastava/Studi City (junijsko poročilo str. 44, julijsko poročilo str. 8 in 41). **Komisija programskega sveta za informativne vsebine** je prejela poročilo varuhinje o zadevi in podprla mnenje varuhinje. Sklep se glasi: "Komisija za informativne programe podpira mnenje varuhinje v primeru Zastava/Studio City/rubrika Recepcija (TVSLO1, 12.6.2017)." S tem sklepom se je seznanil tudi Programski svet RTV Slovenija.

VI. VARUHINJA

Slovenščina v jazzovskih oddajah na Arsu, nadaljevanje

Nadaljevala se je zadeva »Slovenščina v jazzovskih oddajah na programu Ars«, ki je podrobno obdelana v junijskem poročilu (str. 28 in str. 57). Poslušalec **A. B.** je pozval k doslednejši uporabi slovenščine v jazzovskih oddajah na programu Ars.

18. septembra so na Radiu Slovenija v oddaji Ars humana o tej tematiki pogovarjali gostje, med njimi je bil tudi pritožnik.

Mnenje o zadevi je na diskusijskem forumu Slovlit prispevala vodja Službe za slovenski jezik na ministrstvu za kulturo, dr. Simona Bergoč. Z njenim dovoljenjem je mnenje objavljeno kot PRILOGA na str. 50.

Arbitražni dan D razočaral gluhe in naglušne, nadaljevanje

Varuhinja je bila seznanjena s Protokolom obveščanja med uredništvu in koordinatorjem invalidskih vsebin ob primerih sprememb programske sheme zaradi posebnih dogodkov. Protokol bi bil koristen v primerih, kakršen je bil razglasitev arbitražne sodbe junija letos, ko gluhi in naglušni niso mogli spremljati te zelo pomembne vsebine v javnem itneresu (junijsko poročilo, str. 21 in str. 55. Varuhinja meni, da je protokol koristen in dodatnih pripomb, ki ga bo obravnaval Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide, ni imela.

Jadralno letalstvo, nadaljevanje

Gledalec M. P. je z novima pismoma vztrajal, da je bila tematika jadrlnega padalstva na spomladinski seji programskega sveta RTV Slovenija, pristojne komisije za razvedrilne in športne programe, kakor tudi v odgovorih varuhinje obravnavana na napačnih osnovah. V enem od odgovorov, ki jih je pripravil odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija Miha Žibrat, je bil namreč omenjen seznam pomembnejših dogodkov za televizijski prenos, ki ga omenja Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah. Pritožnik meni, da je bila pri tem podana napačna razlaga seznama. Varuhinja je vnovič pojasnila (kot že 5. 7. 2017), da »seznam« ni bil predmet ali izhodišče nobene razprave komisij ali drugih organov RTV Slovenija, na katerih je sodelovala od januarja letos. Zadeva je podrobno obdelana v junijskem poročilu (str. 20 in str. 50) in je po mnenju varuhinje zaključena.

Zavrnitve obravnave

Varuhinja je zavrnila obravnavo odzivov, iz katerih ni bilo mogoče razbrati, na katero programsko vsebino se nanašajo, ali pa so se pritožbe nanašale na programske vsebine ali storitve drugih (komercialnih) televizij. Varuhinja je zavrnila tudi obravnavo žaljivih in zlonamernih pritožb.

VII. VARUHINJI V VEDNOST

Verske vsebine na Radiu Slovenija v PPN 2018

Varuhinja je bila kot sonaslovnica vključena v korespondenco o verskih vsebinah na 1. programu Radia Slovenija, in sicer ob robu priprav programske-produkcijskega načrta za prihodnje leto (PPN 2018). Ker se dopisovanje navezuje na tematiko, ki je bila obširno obravnavana in zabeležena v varuhinjinih poročilih za april, maj in junij 2017, kot primer navajam pismo, ki ga je poslal **S. V.**.

».. kot je razvidno iz vabila na jutrišnjo sejo Programskega sveta RTVS, naj bi obravnavali tudi izhodišča programsko-produkcijskega načrta RTVS za l. 2018.

V teh izhodiščih naj bi v smislu verskih vsebin najbolj poslušani in najbolj splošen Prvi radijski program ostal nespremenjen. Torej naj ne bi bilo ne rednih nedeljskih prenosov bogoslužij, ne obljubljenih nove oddaje o veri in verujočih in ne oddaje o verski glasbi. Vsa naša prizadevanja, izražena na kulturnem dialogu, kar je bila želja mnogih, so ostala prazna. Sprašujemo se, kakšen smisel sploh še ima takšen dialog, če vodstvo ne prisluhne javnosti in dela po svoje v smislu izrivanja verskih vsebin? Prvi program naj bi v izhodišču za l. 2018 omenjal razne družbene skupine, manjšine itd., le verujoči, ki smo tudi v zakonu opredeljeni kot tisti, ki se nam posveča dolžna pozornost, saj vendarle tudi predstavljamo dobršen del javnosti v Sloveniji in zamejstvu, nismo omenjeni. Zakaj naj verujoči sploh sodelujemo pri plačevanju RTV prispevka, če pa se nas obravnava tako mačehovsko in izključujoče?

Programski svet RTVS je pripravil panel o verskih vsebinah. Poročila o panelu še nismo videli. Njegovi zaključki še niso bili predstavljeni in kot kaže dnevni red seje, tudi tokrat ne bodo. Škoda.

Vse to so razlogi za izjemno nezadovoljstvo in kličejo po močnejši in večji angažiranosti javnosti.«

Odmevi: (ne)naklonjenost voditelja?

Voditelj Odmevov **Igor E. Bergant** je varuhinji posredoval dopisovanje z gledalcem, ki je imel pripombo glede poročanja o managerju leta Janezu Škrabcu. Vsebina se nanaša na etiko podajanja programskih vsebin, zato objavljam poudarke:

Gledalec **M. L.**: "Zakaj pa ne morete malo bolj pohvaliti managerja leta g. Škrabca, ko postane manager leta? Gledal sem prispevek na RTV pa se mi je zdelo, da ste mu skoraj nenaklonjeni. Gre za spodbujanje podjetniške miselnosti v Sloveniji in vi na televiziji imate za to idealno priložnost, še posebej ob takem dogodku. Slovenijo pelje naprej gospodarstvo in to je tudi vir za plače v javnem sektorju. Gre se tudi za naše zanamce."

Igor E. Bergant: "Da se vam je zdelo, da bi bil spoštovanemu nagrajencu naziva Manager leta "skoraj nenaklonjen", seveda obžalujem, ker ne ustreza (moji) zasnovi pogovora niti (našemu) poslanstvu javnega ter kar-se-le-da objektivnega nacionalnega RTV-servisa. Da bi se čim bolj približali omenjenemu idealu objektivnosti, novinarji praviloma zastavljamo tudi polemična vprašanja (s ščepcem še smiselne provokativnosti), pri čemer nas mora (in vsaj mene v vsakem primeru) voditi profesionalnost (vključno s smiselno mero distance) in seveda vljudnost.

Moje doživljanje tega pogovora je bilo drugačno : g. Škrabec je zelo artikulirano in dostojanstveno razložil svoja načela vodenja in poslovanja, vključno z etiko, in nakazal vizijo delovanja podjetja v prihodnosti doma, v Evropi in onstran nje. Prav te teme smo v Odmevih v tem pogovoru tudi želeli osvetliti.

Prepričan sem (seveda pa dopuščam možnost, da se v vaših očeh motim), da g. Škrabec tega ne bi mogel povedati na tak način, če bi imel na drugi strani novinarja, ki bi mu že na prvi pogled (ter potem drugega, tretjega...) izkazoval preveliko (ali celo pretirano) naklonjenost s tem, da bi ga, kot ste napisali, "malo bolj pohvalil".

Z vami delim misel, da so takšni dogodki odlična priložnost za spodbujanje podjetniške miselnosti v Sloveniji, hkrati pa sem prepričan (tako, kot verjamem v natančnost matematike), da je g. Škrabec prav v pogovoru to miselnost prepričljivo predstavil, za kar seveda ni potreboval (še) mojih pohval, pač pa smiselna novinarska vprašanja.”

Gledalec M. L.: »Spodbujam vas, da še naprej uporabljate objektivnost za nacionalno poročanje in razvoj Slovenije.«

O meteorologiji preveč po domače

Bralka spletnih vsebin **N. Ž.** je varuhinji v vednost posredovala pismo, v katerem se je pritožila nad člankom z naslovom »Marko Korošec, lovec na tornade: Že najmanjša napaka je lahko usodna«, ki je bil dne 16. 2. 2016 objavljen na spletnem mestu rtvslo.si. Zmotilo jo je, ker je bil Marko Korošec v članku predstavljen kot strokovnjak – meteorolog (kar se posredno nanaša na tematiko znanosti in medijev, glej poglavje Radio Slovenija/Program Ars na str. 31 ter mnenja na str. 46)

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je bralki v tem primeru posredovala pojasnilo, da se gospod v javnosti sam predstavlja za meteorologa. »Žal, ne preverjamo izobrazbe in diplom naših sogovornikov, zato je kolegica upravičeno verjela, da je gospod meteorolog.«

Protest, referendum

Pobudnik referenduma o drugem tiru **Vili Kovačič** je v obdobju kampanje na veliko naslovov, tudi na naslov varuhinje, poslal protestni sporočili zaradi domnevno neenake obravnave na RTV Slovenija. Ker se protest navezuje na vsebino iz poglavja Televizija Slovenija/Informativni program (str. 6) in ker je v sporočilu navajano netočno dejstvo, objavljam poudarke:

V.K.: “NOVA VELIKA SVINJARIJA - ali znova SVINJSKI NOVINARJI, UREDNIKI NA RTV o včerajšnjem izrednem zasedanju parlamenta zaradi neenakosti v referendumski kampanji o 2 tiru, RTV-televizija gledalcev ni informirala !

Nobene informacije tudi ni o tem, da so nam glavni kabelski operaterji – razen T-2, onemogočili zbiranje denarja preko SMS. Pojavila pa se je celo uradna mantra o diskriminaciji vlade. Uboga vlada, ki se kopa v denarju, manjka pa ji argumentov, ki se na TV ne smejo soočiti ! Na plenarni seji DZ mi ni bilo dovoljeno spregovoriti, tudi glasovanja o tem ali mi to dovolijo, ni bilo. Kaj lahko stori državljan, ki ga abstraktno vsi povzdigujejo v nebo, dejansko pa ga blokirajo na vsakem koraku.

Protestiram proti taki javni TV, ki o tem molči, kot da je vse v redu. “

Varuhinja: “V vednost ste mi poslali sporočilo, ki vsebuje žaljive kvalifikacije ustvarjalcev RTV vsebin ter neresnične trditve o domnevnem molku RTV Slovenija o včerajšnji parlamentarni seji.

Menim, da gre za popolnoma neprimeren način komunikacije in nesprejemljivo širjenje neresnic.

O tej seji sta Radio in Televizija Slovenija poročala v osrednjih dnevnoinformativnih oddajah, parlamentarni kanal je sejo neposredno prenašal, obsežno poročilo je objavil MMC RTV SLO.

Prosim, da mi žaljivih sporočil z neresničnimi navedbami ne pošiljate več.”

PRILOGI

Priloga št. 1: "Antipodnebna korupcija"

Pogled v znanost/Podnebne spremembe (Radio Slovenija, 3. program, 31. 7. 2017) Poročilo varuhinje, mnenje in priporočilo

Gledalec M. P. je poslal štiri sporočila, v katerih izraža nezadovoljstvo nad obravnavo tematike podnebnih sprememb na 3. programu Radia Slovenija, programu Ars, in sicer - kot zapisuje - »zaradi aktivnega, vztrajnega širjenja znanstveno dokazanih smrtno škodljivih neresnic«. Povod za tak odziv poslušalca je oddaja Pogled v znanost, posneta leta 2008, in vnovič predvajana 31. julija letos na Radiu Slovenija, na programu Ars, v kateri se je **novinar Goran Tenze** pogovarjal z dr. **Andrejem Šmucem**.

V nadaljevanju zapisujem mnenje in priporočilo glede konkretne oddaje ter mnenje o obravnavi znanosti v programih RTV Slovenija.

I. Vsebina oddaje

Polurna oddaja je bila posvečena petim izumiranjem živih bitij v zgodovini Zemlje oz. vprašanju, kaj nam o razvoju živih bitij in planeta v minulih 440 milijonih letih povedo kamnine in fosilni ostanki. To je poslušalcem skozi pogovor z avtorjem oddaje **Goranom Tenzetom** pojasnil geolog **Andrej Šmuc**, doktor znanosti, strokovnjak za geološke sedimente, ki je bil v času snemanja docent na Naravoslovnotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, od spomladi letos pa je redni profesor na tej fakulteti.

V zadnjem delu oddaje sta se sogovornika dotaknila vprašanja podnebja oz. globalnih klimatskih sprememb ter vzrokov zanje. Intervjuvanec dr. Andrej Šmuc je med drugim dejal: »Določen konsenz je v znanosti dosežen. Ampak vedno obstajajo hipoteze in vedno obstajajo druge hipoteze«. Glede vzrokov za klimatske spremembe je izrazil mnenje, da bo o vlogi človeka pri segrevanju podnebja treba narediti še več raziskav. Pri tem je izrazil določeno skepso do nekaterih klimatoloških pogledov in sklenil: »Če se bodo ljudje zaradi tega zamislili nad tem, kaj delajo planetu, pa mogoče tudi v redu.«

Avtor oddaje Goran Tenze je na podlagi teh intervjuvančevih besed oddajo zaokrožil z mislijo, da med znanstveniki še ni soglasja o pravem in končnem vzroku za sedanje podnebne spremembe ter da se veliki katastrofalni dogodki v Zemeljski zgodovini, vključno s klimatskimi spremembami, v geologiji razumejo kot del naravnega procesa razvoja planeta. V predvajanju 31. julija letos je bilo pred oddajo in po njej izrecno povedano, da gre za ponovitev arhivskega posnetka, kdaj je oddaja nastala (bila posneta in premierno predvajana) ter kakšen je bil poklicni položaj govorca takrat in danes. To pojasnilo je kot integralni del oddaje shranjeno tudi v arhivu RTV 4D.

II. Varuhinjsko mnenje

Po preučitvi zadeve **menim, da je bila oddaja Pogled v znanost - Velikih pet iz leta 2008 pripravljena v skladu s poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija, in da tudi s ponovitvenim predvajanjem arhivske oddaje poklicna merila in načela niso bila kršena.** V nadaljevanju utemeljujem mnenje ter se pri tem sklicujem na posamezne člene poklicnih meril in načel.

1. Novinar Goran Tenze je leta 2008 pred mikrofonom povabil geologa, ki tedaj ni soglašal s teorijami o ključni vlogi človeka pri spreminjanju podnebja. Gast je svoje mnenje v dialogu z novinarjem tudi utemeljil, pri tem pa se opiral na dejstva, ki so mu bila znana kot geologu.

(9.3. Gostujoči komentatorji: Gostujoči komentatorji že po definiciji predstavljajo svoje sodbe (stališča, mnenja) o javnih zadevah. Glede na njihovo vlogo RTV Slovenija kot ustanova javnega servisa ne bo vedno soglašala z mnenji teh komentatorjev. Hkrati pa se bo trudila, da z njihovim izborom zagotovi najširšo predstavitev pluralnih mnenj o še tako spornih dogodkih ali temah.)

2. Novinar je sogovornika z različnimi vprašanji spodbujal k dodatnemu pojasnjevanju tematike in s tem sledil žanrskim pravilom.

(5.6. Intervju: Intervjuji so vir dodatnega obveščanja, pojasnila ali zabave. Tehnike in pristopi, primerni za te namene, so različni. Ljudi, ki jih intervjujamo kot priče ali strokovnjake, je treba bolj spodbujati kot izzivati.)

3. Avtor je z uvodom v pogovor in povzetkom pogovora logično zaokrožil oddajo in razmišljanje o tematiki.

(1.2. Nepristranskost: Zahteve po nepristranskosti ni mogoče enačiti s popolno nevtralnostjo v slehernem prispevku. Novinar sme izreči poklicno, novinarsko sodbo, ki temelji na relevantnih dejstvih.)

Mnenje: Menim, da avtorju oddaje ni mogoče odrekati pravice do izbire gostov in izkazovanja odnosa do obravnavane tematike, saj je to imanentna novinarjeva naloga, hkrati pa sogovornikom ni mogoče jemati pravice do podajanja strokovnih mnenj, četudi ta niso s področja njegove ozke specializacije ali odstopajo od večinskega pogleda na tematiko.

4. Ob letošnji objavi oddaje izpred devetih let je bilo izrecno navedeno, da gre za ponovitev predvajanja ter kdaj je nastal in bil objavljen izvirnik. Tako je bila vsebina umeščena v časovni okvir in kontekst. Poslušalec je lahko razumel, da gre za razmišljanje iz preteklosti in da je bilo naslednje desetletje po nastanku oddaje pomembno obdobje za doseganje konsenza o vlogi človeka v klimatskih spremembah. Hkrati pa je ostal brez informacije, ali je to časovno obdobje spremenilo govorčev pogled na tematiko.

Priporočilo: Čeprav je bil posnetek ustrezno opremljen s pojasnilom, da gre za arhivsko gradivo, bi zaradi časovne oddaljenosti in nedvoumnosti podajane vsebine veljalo priporočilo, da novinar pri intervjuvancu preveri, ali je na podlagi novih dejstev in dognanj modificiral mnenje (in kako) ter ponovitevno predvajanje opremi s takšno informacijo.

(9.6 Uporaba gradiva iz dokumentacije: *Poslušalci in gledalci morajo biti primerno obveščeni, kadar je bilo zvočno ali slikovno gradivo posneto bistveno prej, preden je bilo predvajano. Še zlasti, če so se medtem spremenili novinarjev odnos ali doslej znane informacije o neki temi.*; 9.10.1 Označitev arhivskega gradiva: *Arhivsko gradivo mora biti jasno označeno, da se izognemo kakršni koli zmedi ali zavajanju.*)

III. Znanost v programih RTV Slovenija

V obravnavani radijski oddaji **Pogled v znanost iz leta 2008** je bilo glede podnebnih sprememb izrečeno mnenje, ki bi ga glede na poročilo Medvladnega foruma za podnebne spremembe (IPCC) iz leta 2013 in druge sorodne dokumente lahko šteli za znanstveno zmoto. Poročilo IPCC, ki deluje pod okriljem OZN, kot referenčni dokument v tematiki omenja tudi pritožnik M. P..

Menim, da je to srž pritožbe, iz katere izhaja pritožnikovo **pričakovanje, da javna RTV v svojih programih ne bi smela objaviti nobene vsebine, ki (na področju podnebnih sprememb) odstopa od splošno sprejetih znanstvenih dognanj, raziskav, izsledkov in smernic.**

V tej točki kot zanimivost navajam svež primer z britanskega javnega medijskega servisa BBC, ko je 11. avgusta letos nekdanji politik Nigel Lawson na BBC-jevem Radiu 4 oporekal znanstvenim izsledkom in raziskavam o podnebnih spremembah in globalnem segrevanju. Številni znanstveniki so menili, da je BBC s tem storil napako, da ne bi smel za vsako ceno uravnoteževati mnenj in po radijskem etru širiti trditve, ki niso podprte z znanstvenimi argumenti. Na te kritike se je vodstvo tega medija odzvalo s kratkim sporočilom (citirano po bbc.com): »Vloga BBC-ja je prisluhniti različnim mnenjem. Da bi poslušalci spoznali vse plati, smo tudi v kontroverznih temah dolžni ravnati nepristransko.«

Menim, da je pri iskanju odgovora na vprašanje, ali je v (znanstvenih) oddajah RTV Slovenija dopustno navajati tudi argumente, ki odstopajo od uradnih oz. prevladujočih teorij, ki niso znanstveno dokazani ali pa so celo ovrženi in na splošno niso del znanstvenega konsenza, treba kot relevantna uporabiti tista merila in načela poklicne etike v programih RTV Slovenija, ki govorijo o obveznosti večstranskega in uravnoteženega poročanja, pri čemer uravnoteženost ne pomeni matematičnega uravnavanja glasov za in proti, ampak prikaz razpona možnih pogledov na neko javno relevantno temo.

(2.2 Obseg mnenj: *Da bi dosegla uravnoteženost in nepristranskost, mora RTV Slovenija zagotoviti najširši možen obseg izražanja različnih stališč in mnenj.*; 2.3 Uravnoteženost sporočanja: *Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi. Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.*)

Mnenje: Pri medijskem podajanju znanstvenih in strokovnih vsebin je treba dajati prednost dejstvom in dokazom (pred mnenji), ne more pa veljati zapoved enoglasja oz. absolutna prepoved podajanja disonantnih mnenj, zlasti, ko jih izrekajo pripadniki znanstvene sfere, saj bi bilo to v nasprotju z načeli vsestranskega in uravnoteženega poročanja.

Uravnoteženost pa ne pomeni, da bi morali za vsako ceno iskati in podajati nasprotno mnenje. Pomembno je upoštevati tudi žanrsko raznolikost RTV programov. V oddajah poljudnega ali razvedrilnega formata, denimo, se od voditeljev in gostov ne more pričakovati razprave na visoki strokovni ravni, z eminentno znanstveno zasedbo, sprejemljiva je tudi laična debata, vendar s poudarjenim občutkom odgovornosti in zavedanjem, da lahko poenostavljanje gledalce in poslušalce zmede in zavede. Pri poglobljeni razpravi o znanstveni temi v oddajah, posvečenih znanosti, pa lahko sodelujejo le kvalificirani sogovorniki. Kdaj je sogovornik dovolj kvalificiran, mora presoditi uredništvo. Cilj resnih razprav je vsekakor informiranje občinstva o določeni temi.

Menim, da predstavitev najrazličnejših argumentov (tudi odstopajočih in osamljenih mnenj ali laičnih pogledov) lahko večinoma koristi javni razpravi, razumevanju in razčiščevanju kompleksnih vsebin, in da bi bilo pretirano, če bi objavo skeptičnega pogleda na neko znanstveno tematiko razlagali kot nasprotovanje znanosti ali neprimerno širjenje znanstvenih zmot.

Ilinka Todorovski
varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev

Ljubljana, 2. oktober 2017

Priloga št. 2: Slovenščina v jazzovskih oddajah, nadaljevanje

Mnenje dr. Simone Bergoč (objavljeno na portalu Slovit)

Spoštovani, oglašam se na opozorilo gospoda Aleša Bergerja o odsotnosti prevajanja naslovov skladb in albumov jazzovske glasbe na programu Ars. Želim pojasniti, da sta v drugem členu Zakona o javni rabi slovenščine iz normativne regulacije jasno izvzeta jezik umetnostnih besedil in jezik verskih obredov. Ne poznam natančnih razlogov, saj nisem sodelovala pri pripravi zakona, predvidevam pa, da se je zakonodajalec omejil od dveh jezikovnih področij, kjer se v javno rabo najbolj občutljivo vpenjajo zasebne, celo intimne jezikovne izbire, ki posegajo na področje ustvarjalnosti in svobode. Ne glede na to dejstvo pa ostaja načelo razumljivosti ena od osnovnih predpostavk javnega sporazumevanja, zato je tovrstna opozorila potrebno jemati z vso resnostjo in odgovorno vzpostavljati ustrezna razmerja med jezikovno svobodo in pravico prejemnikov medijskih sporočil do razumljivosti.

Lep pozdrav!

Dr. Simona Bergoč

vodja Službe za slovenski jezik

Ministrstvo za kulturo

STATISTIKA ODZIVOV

	september 2017	avgust 2017	september 2016
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
Skupaj	53	48	33
Informativni program	20	15	28
Kulturni in umetniški program	4	8	0
Športni program	16	6	3
Razvedrilni program	3	5	0
Program plus	4	6	2
Ostalo	6	8	0
RADIO SLOVENIJA			
Skupaj	10	3	4
Radio Prvi	3	3	0
Val 202	2	0	0
Program ARS	4	0	0
Ostalo	1	0	4
MMC			
Skupaj	14	18	10
Vsebine	12	13	10
Prilagojeni programi	1	0	0
Dostopnost, storitve	1	5	0
RTV SLOVENIJA			
Skupaj	33	30	22
Jezikovna kultura	1	3	
Oglaševanje	0	1	
RTV prispevek	2	2	
Tehnične zadeve	2	6	
RTV SLO - splošno	1	1	
Programski svet	1	0	
Varuhinja	8	8	
Ostalo	18	9	
VSI ODZIVI	110	99	69